

Gibanje MLADI RAZISKOVALCI KOROŠKE

Področje: sociologija

KAKO SPODBUDITI MLADE K VEČJI PARTICIPACIJI V MEDNARODNI SKUPNOSTI

Avtor: Melissa Smovnik

Mentor: Leonida Konič, prof.

2020, Ravne na Koroškem

Šolski center Ravne na Koroškem, Gimnazija Ravne na Koroškem

POVZETEK

Nizka participacija mladih v mednarodni skupnosti postaja vse večji problem sodobnega sveta. Mladi s strani vodilnih v mednarodni skupnosti vse preveč pogosto dobivajo občutek, da niso slišani, zato se jim ne zdi več pomembno, da bi se zanjo še zanimali. Današnje vrednote mladih so močno vplivale tudi na oblikovanje njihovega načina politične participacije. Mladi se danes težje poistovetijo s tradicionalnimi političnimi institucijami, kot so se njihovi predniki, ter se osredotočajo predvsem na sodelovanje v novih družbenih gibanjih (npr. okoljevarstveno...). Torej lahko rečemo, da so mladi v mednarodni skupnosti še vedno aktivni, le oblike političnih aktivnosti je potrebno prilagoditi njihovim potrebam in željam. Mladi si želijo predvsem več izobraževanja o mednarodni skupnosti v šolah, ter sodelovanja na predavanjih, delavnicah in projektih na tematiko politike in mednarodne skupnosti.

Raziskovalna naloga je razdeljena na dva dela. V prvem, teoretičnem delu se osredotočam predvsem na razlage pojmov, ki so pomembni za razumevanje mladih, ter za boljše razumevanje sestave mednarodne skupnosti. V drugem, empiričnem delu pa se osredotočam na podrobnejše razumevanje razlogov, zakaj mladi ne želijo sodelovati v mednarodni skupnosti, ter za to poskušam poiskati rešitve. V ta namen sem na gimnaziji Ravne na Koroškem med dijaki opravila anketo, ter na podlagi dobljenih rezultatov izdelala model projektnega dneva, ki bi se lahko izvajal na slovenskih gimnazijah.

Ključne besede: mladi, participacija, mednarodna skupnost, politika, apolitičnost mladih, nezanimanje, rešitve

SUMMARY

Low youth participation in the international community is becoming a growing problem in the modern world. Young people all too often get the feeling of not being heard by leaders in the international community, so they no longer find it important to be interested in it. Today's values of young people have also strongly influenced the formation of their way of political participation. Today, young people find it more difficult to identify with traditional political institutions than their ancestors and focus primarily on participating in new social movements (e.g. environmental ...). So, we can say that young people in the international community are still active, only the forms of political activity need to be adapted to their needs and desires. Above all, young people want more education about the international community in schools and participation in lectures, workshops, and projects on politics and the international community.

The research task is divided into two parts. In the first, theoretical part, I focus mainly on explanations of concepts that are important for understanding young people and for a better understanding of the composition of the international community. In the second, empirical part, I focus on a more detailed understanding of the reasons why young people do not want to participate in the international community, and I try to find solutions for this. For this purpose, I surveyed students at the Ravne na Koroškem grammar school and based on the obtained results I made a model of a project day that could be implemented in Slovenian grammar schools.

Key Words: youth, participation, international community, politics, impoliticness of youth, disinterest, solutions

Kazalo vsebine

1	UVOD	7
2	CILJI IN NAMEN NALOGE	8
3	MLADI V SODOBNI DRUŽBI	9
3.1	Kdo so mladi in kaj je mladost?	9
3.2	Vrednote mladih	10
3.2.1	Pomen politike kot vrednote za mlade	11
4	MLADI IN POLITIČNO UDEJSTVOVANJE.....	12
4.1	Politična participacija	12
4.1.1	Kaj je politična participacija?.....	12
4.1.2	Oblike politične participacije	12
4.1.3	Dejavniki politične participacije	13
4.1.4	Politična participacija mladih.....	14
4.2	(A)političnost mladih.....	15
5	MEDNARODNA SKUPNOST	17
5.1	Kaj sestavlja mednarodno skupnost?.....	17
5.1.1	Mednarodni odnosi.....	17
5.1.2	Zunanja politika.....	18
5.1.3	Diplomacija	18
5.2	Mednarodne organizacije	19
5.2.1	Vrste mednarodnih organizacij	19
5.2.2	Mednarodna skupnost in mladi	22
5.2.3	Zaupanje mladih v mednarodne organizacije.....	24
5.3	Vpliv globalizacije na mednarodno skupnost.....	24
6	AKTUALNA GLOBALNA PROBLEMATIKA	26
6.1	Aktualni problemi.....	26
6.1.1	Revščina	26
6.1.2	Kršenje človekovih pravic.....	26
6.1.3	Migracije	27
6.1.4	Okoljski problemi.....	27
6.2	Vloga mednarodne skupnosti	28
6.3	Globalna problematika in mladi	29

7	VLOGA MNOŽIČNIH MEDIJEV V SODOBNI DRUŽBI	30
7.1	Kaj so množični mediji in kakšen je njihov vpliv?	30
7.2	Vloga in pomen množičnih medijev za mlade	31
7.3	Nevarnost lažnih novic	32
8	ANKETA MED DIJAKI GIMNAZIJE RAVNE NA KOROŠKEM	34
8.1	Potek raziskave	34
8.2	Rezultati raziskave.....	35
8.2.1	Pomembnost področij za mlade	35
8.2.2	Katere so največje težave na svetu?	36
8.2.3	Zaupanje institucijam	37
8.2.4	Zanimanje za politiko.....	39
8.2.5	S čim se dijaki najlažje identificirajo?	40
8.2.6	Pomen dobrih odnosov v mednarodni skupnosti za mlade	41
8.2.7	Spremljanje aktualnega dogajanja po sveti	42
8.2.8	Najpogosteje uporabljeni mediji za spremljanje novic	43
8.2.9	Lažne novice	44
9	KAJ LAHKO NA TEM PODROČJU STORIMO.....	45
9.1	Kaj zanima mlade?	45
9.2	Kaj na tem področju nudi šolski sistem.....	45
9.3	Okvirni načrt projektne dneva za gimnazije	47
10	ZAKLJUČEK.....	49
11	VIRI in LITERATURA	51
11.1	Knjižni viri	51
11.2	Spletni viri.....	52
12	PRILOGE.....	55
12.1	Priloga 1: Starostne piramide.....	55
12.2	Priloga 2: Vrednote mladih in odraslih	57
12.3	Priloga 3: Anketni vprašalnik	58

Kazalo slik

Slika 1: Vrste politične participacije	13
Slika 2: Zastava OZN	19
Slika 3: Zastava zveze NATO	20
Slika 4: Zastava Evropske unije	20
Slika 5: Greenpeace – logotip	21
Slika 6: Amnesty International – logotip	21
Slika 7: EU strategija za mlade 2019-2027	23
Slika 8: Cilji trajnostnega razvoja	29
Slika 9: Starostna piramida – svet	55
Slika 10: Starostna piramida – Evropa	55
Slika 11: Starostna piramida – Slovenija	56
Slika 12: Lestvica pomembnih področij po mnenju mladih	57
Slika 13: Vrednote odraslih	57

Seznam grafov

- Graf 1:** Pomembna področja za mlade
- Graf 2:** Največji globalni problemi po mnenju mladih
- Graf 3:** Katerim institucijam mladi najbolj zaupajo
- Graf 4:** Katerim institucijam mladi najmanj zaupajo
- Graf 5:** Povezava med spolom in zanimanjem za politiko
- Graf 6:** S čim se mladi v politiki najlažje identificirajo
- Graf 7:** Pomen dobrih odnosov v mednarodni skupnosti za mlade
- Graf 8:** Spremljanje aktualnega dogajanja med mladimi
- Graf 9:** Katere medije mladi uporabljajo za spremljanje novic
- Graf 10:** Poznavanje lažnih novic med mladimi

Seznam tabel

- Tabela 1:** Mladi kot sestavni del populacije
- Tabela 2:** Spol in letnik sodelujočih v raziskavi
- Tabela 3:** 1. del projektnega dneva
- Tabela 4:** 2. del projektnega dneva

1 UVOD

Skupnost v kateri živimo postaja vse kompleksnejša, mladi pa se zanjo vse manj zanimajo.

Podnebne spremembe, lahkota, vojne, grožnje terorizma in epidemije so le nekateri izmed problemov s katerimi se je morala mednarodna skupnost spopasti v zadnjih nekaj letih. Vendar se premalo ljudi zaveda, da ključ pri reševanju teh težav niso samo velike mednarodne korporacije ali politiki na vodilnih položajih, temveč mi vsi. Ravno v tem pa sem opazila največjo težavo. Ljudje, še posebej mladi se zaradi nezavedanja svoje moči, s temi problemi ne želijo ukvarjati, saj se njihovih življenj ne dotikajo neposredno. Težave v svetu se stopnjujejo in pričakuje se, da se bodo v prihodnosti le še stopnjevale, to pa bo tudi čas, ko bodo vodilne vloge v svetu prevzeli ljudje, ki jih danes uvrščamo med mlade.

Vprašanje kako se bomo v prihodnje lahko spopadali z novimi svetovnimi grožnjami, če nas bodo vodili ljudje, ki se za te stvari ne zanimajo in posledično o njih niso poučeni, me je privedlo do odločitve, da izdelam raziskovalno nalogo na temo Kako mlade spodbuditi k večji participaciji v mednarodni skupnosti.

Na temo politične participacije mladih je bilo narejenih že veliko raziskav, vendar v nobeni nisem zasledila, da bi se raziskovalci osredotočili tudi na razloge zakaj prihaja do apolitičnosti mladih, ter kakšne so rešitve, da se ta trend spremeni. Skozi raziskovalno nalogo bom tako poskušala ugotoviti zakaj mladih politika in dogajanje v mednarodni skupnosti ne zanimata, ter kaj bi oni storili, da bi se to spremenilo. Poleg pisnih virov, predvsem v teoretičnem delu naloge, sem se pri raziskavi opirala tudi na rezultate, ki sem jih dobila z izvedbo ankete na gimnaziji Ravne na Koroškem.

2 CILJI IN NAMEN NALOGE

Namen naloge je raziskati, kje tičijo razlogi za nizko participacijo mladih v mednarodni skupnosti, ter kakšne so možnosti, da to spremenimo.

Na začetku sem si postavila cilj, ki ga z nalogo želim doseči in pet hipotez, ki jih bom skozi raziskovalno nalogo poskušala potrditi ali ovreči.

CILJ:

Za cilj raziskovalne naloge sem si postavila, da bom poskušala ugotoviti kaj mladi vidijo razloge za lastno nizko stopnjo participacije, ter kje se po njihovem mnenju nahajajo rešitve in možnosti za spodbujanje mladih k večji participaciji v mednarodni skupnosti.

HIPOTEZE:

- **H1:** Mladi danes politike ne dojemajo kot pomembne vrednote.
- **H2:** Mladi politikom in političnim institucijam ne zaupajo.
- **H3:** Za politiko se fantje zanimajo bolj kot dekleta.
- **H4:** Mladim se dobri odnosi v mednarodni skupnosti ne zdijo pomembni.
- **H5:** Mladih aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti ne zanima, zato ga ne spremljajo.

3 MLADI V SODOBNI DRUŽBI

3.1 Kdo so mladi in kaj je mladost?

Definicije in opredelitve mladih se razlikujejo glede na demografske, finančne, gospodarske in družbeno-kulturne razmere, v katerih se nahajajo različne družbe. Npr. OZN za statistične namene mlade definira kot osebe stare med 15 in 24 let. (Učakar, 2014, str. 12). Sicer pa so mladi družbena skupina, ki ima soroden socialni in kulturni življenjski kontekst, podobna stališča, sisteme dejavnosti, ciljev in vrednot (povzeto po Oman, 2006, str. 27).

Pojem mladost pa definiramo kot vmesno obdobje med otroštvom in odraslostjo. Dojemanje mladosti kot posebnega življenjskega obdobja je značilno za moderne družbe (od 20. stoletja naprej) in je povezano predvsem s podaljševanjem šolanja, ki je potrebno zaradi vedno večje zapletenosti in kompleksnosti sodobnih družb, ki od mladih zahtevajo vse več različnih znanj, spretnosti in veščin. Za to obdobje je značilno pridobivanje statusa v družbi in prevzemanje novih nalog povezanih s šolanjem, poklici itd., saj imajo mladi vsaj formalno veliko možnosti izbire. V tradicionalnih družbah tega vmesnega obdobja ne poznajo, saj je njihov status že vnaprej določen. Pogosto poimenovanje za to obdobje je adolescenca, ki označuje predvsem psihofizične spremembe v obdobju razvoja med 12. in 18. letom. Pojem mladost je bolj sociološki, saj označuje družbeni položaj in družbeno umestitev mladih. Neglede na definicijo in poimenovanje, je znano, da v tem obdobju prihaja do identitetne zmede, krize, negotovosti, konfliktov z avtoritetami itd. (povzeto po Počkar, 2011, str. 54-55).

Mladost kot obdobje lahko tudi notranje razčlenimo in sicer na: (Počkar, 2011, str. 56)

- **klasična mladost:** od ok. 14. do približno 19. leta (obiskovanje srednje šole)
- **podaljšana mladost:** 19.-24. leta (nadaljevanje šolanja)
- **predodraslo obdobje:** 24.-29. leta

Da so mladi vse pomembnejši del sodobne družbe bi lahko sklepali že iz podatkov iz leta 2019 iz katerih je razvidno, da mladi sestavljajo kar 23,4% svetovne populacije, kar pomeni, da je na svetu več kot 1,8 milijarde mladih. Glede na starostno sestavo prebivalstva so mladi, poleg otrok, najštevilčnejša skupina. Iz podatkov je razvidno tudi, da kar 90% vseh mladih na svetu živi v državah v razvoju. Zato trend, da so mladi najštevilčnejša skupina prebivalstva, ne velja za Evropo in posledično Slovenijo, kjer je, mladih poleg starejšega prebivalstva najmanj. Odstotni delež mladih v Evropi je 16,6% populacije, v Sloveniji pa le 14,6%. To nakazuje na staranje prebivalstva v razvitih delih sveta, ki pa se bo po nekaterih podatkih le še bolj staralo.

Tabela 1: Mladi kot sestavni del populacije

št. prebivalcev leta 2019	SVET (7 713 468 205)	EVROPA (747 182 815)	SLOVENIJA (2 078 654)
15-19	608 738 146	37 636 505	91 055
20-24	596 643 424	39 710 692	97 904
25-29	598 332 125	46 471 750	113 307
Σ	1 803 713 695	123 818 947	302 266
% (glede na celotno populacijo)	23,4	16,6	14,6

(vir: glej prilogo 1)

3.2 Vrednote mladih

Človek se vedno bolj zaveda pomena morale in vrednot za kakovostnejše življenje. Zgodovinsko gledano sta se z vrednotami ukvarjala že Platon in Aristotel (vrline). Od tam so postale pomembna tema filozofije in teologije, znanstveno pa jih šele zadnja desetletja obravnava psihologija. Vrednote bi lahko opredelili kot »posplošena in relativno trajna pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, ki se nanašajo na široke kategorije podrejenih objektov in odnosov in ki usmerjajo naše interese in naše vedenje kot življenjska vodila. (Musek 2003: 9)«¹Zasnove vrednot se pojavijo že v otroštvu, vendar se v pravem pomenu oblikujejo šele v najstniških letih. Razvoj vrednot se s tem ne zaključuje ampak se nadaljuje vse življenje. Posameznik z razvojem izoblikuje lastno hierarhijo vrednot oz. vrednotni sistem znotraj katerega določene vrednote ocenjuje kot pomembnejše od drugih. Pri razvoju vrednot so pomembne lastne izkušnje, vendar se na posameznika prenašajo tudi prek različnih mehanizmov socialnega učenja. S tem lahko razložimo tudi razlike med vrednotnimi usmeritvami različnih generacij.

Velikokrat se zgodi, da posameznik naleti na konflikte na področju vrednot. Najpogostejši so konflikti med vrednotami in potrebami ali med dvema vrednotama. Neskladja pogosto opazamo med vrednoto, ki jo nekdo zagovarja in vrednoto, ki jo nekdo dejansko živi. Ali se bomo obnašali po določenih vrednotah, naj ne bi bilo odvisno od našega poznavanja in zavestnega sprejemanja teh vrednot, ampak od tega koliko jih integriramo v svojo osebnost. (povzeto po Tušek Strniša, 2008, str. 55-58)

Zelo pogosto konflikte med vrednotami in problemi doživljajo mladi, saj so ravno v obdobju, ko iščejo svoj položaj v družbi v kateri živijo, ter se pripravljajo na odraslost. Poleg tega pa je ravno obdobje mladosti tisto, ki jim daje možnost preizkušanja različnih socialnih

¹ TUŠEK STRNIŠA, Špela. 2008. Odiseja mladih. Poglavje Vrednote mladih danes in v prihodnosti. Radovljica: Didakta, str. 55

vlog, življenjskih slogov, svojih moči in zmožnosti, ter nabiranja različnih socialnih izkušenj. Tako imajo mladi veliko možnosti, ki jim pomagajo pri oblikovanju lastnih vrednot.

Vse pogostejše, predvsem med starejšo generacijo, je mnenje, da mladi živijo življenje brez vrednot in idealov. To seveda ne drži, saj se zametki vrednot pokažejo že v otroštvu. Razlog za takšno mišljenje je, da vrednote mladih še niso tako dobro razvite in izpopolnjene, kot so vrednote odraslih. Tukaj prihaja do razhajanja med generacijami, ki se le še poglobljajo. Že sedaj po nekaterih raziskavah več kot 65% mladih meni, da se njihovi ideali razlikujejo od idealov odraslih. Kljub temu razkolu pa so si vrednote mladih in odraslih oz. starejših precej podobne. Med najpomembnejše vrednote mladi uvrščajo družino, ljubezen in prijatelje, medtem ko se na dnu lestvice znajdejo družbena dejavnost, religija in politika. Podobno si vrednote sledijo pri odraslih. Najpomembnejša jim je družina, na dnu pa je tudi tukaj politika z najnižjo pripisano pomembnostjo.

Podobnost med vrednotami mladih in odraslih je tudi posledica socializacije, »saj se otroci oz. mladi na ta način vključujejo v družbo in razvijajo družbeno sprejemljive vzorce vedenja. Kljub temu, da je socializacija tudi individualno osebno oblikovanje posameznika, je tudi eden izmed temeljnih procesov prek katerega se družba obnavlja. V tem procesu morajo posamezniki ponotranjiti vsaj nekatere družbene vrednote in norme, da se bodo naposled obnašali na družbeno sprejemljiv način in bodo ustrezali potrebam družbe kot celote.« (povzeto po Počkar. 2011. str. 49)

3.2.1 Pomen politike kot vrednote za mlade

Za mlade je politika vse prej kot pomembna vrednota. Raziskave kažejo (glej prilogo 2), da mladi politiko uvrščajo na samo dno za njihova življenja pomembnih področij. Na dnu se poleg politike znajdetata še družbena dejavnost in religija, medtem ko so na samem vrhu lestvice precej bolj zasebna področja in sicer prijateljstvo, družina in ljubezen. To le še bolj potrjuje dejstvo, da mladi vse bolj cenijo zasebnost in moralne vrednote.

V času mladostništva posamezniki doživljajo sekundarno socializacijo, ki je bolj razširjena kot primarna socializacija, saj kot dejavnike poleg družine vključuje, med drugim, tudi množične medije, delovno okolje, ter različne skupine in organizacije. To daje mladim več možnosti za lastno oblikovanje vrednot in predstav o svetu. Pogosto se tukaj pokažejo razhajanja med različnimi generacijami, saj imajo zaradi okolja v katerem odraščajo, mladi drugačne prioritete kot preostale starostne skupine. Vendar bi lahko rekli, da to ne velja za vrednote, saj enako kot mladi, tudi odrasli kot najpomembnejšo vrednoto navajajo družino, kot zdaleč najmanj pomembno pa politiko (glej prilogo 2). S tem bi lahko dokazali, da se mladi, kljub veliko možnostim izbire, še vedno precej zgledujejo po starejših generacijah (starši, stari starši itd.).

4 MLADI IN POLITIČNO UDEJSTVOVANJE

4.1 Politična participacija

4.1.1 Kaj je politična participacija?

»Politična participacija obsega vsa (konvencionalna in nekonvencionalna) dejanja državljanov, s katerimi želijo vplivati na vlado in njene politike. (glej Janda in drugi, 1992: 228) Politična participacija je vključenost posameznika v politični sistem na različnih ravneh dejavnosti, segajočih od popolnega nezanimanja do zasedanja politične funkcije; so tiste države državljanov, katerih cilj je vplivati na politični proces, v najožjem pomenu pa tudi prostovoljno izpostavljanje političnim sporočilom (branje časnikov, gledanje televizijskih poročil...) (Della Porta, 2003:64). Politična participacija pomeni sodelovanje v procesih oblikovanja, sprejemanje in izvajanja politik. (Parry v Axford in drugi, 2002:122)«²

Participacija je prostovoljni proces, ki se nanaša na določene dejavnosti posameznika usmerjene k vplivanju na oblast oz. je sodelovanje ljudi pri odločanju o javnih zadevah. Zanje velja, da je dobra tako za posameznike kot za sistem. »Bezovšek (1995) meni, da se politična participacija definira kot prizadevanje običajnih ljudi v katerikoli vrsti političnega sistema, da vplivajo na delovanje svojih vladajočih in včasih tudi spremenijo oz. zamenjajo svoje vladajoče.«³

Politična udeležba vključuje različne dejavnosti: spremljanje politike in zanimanje zanjo, udeležbo na volitvah in referendumih, vključenost v politične stranke in delovanje v njih, vključenost v različne skupine in gibanja, ki poskušajo vsaj občasno vplivati na odločitve državne oblasti, demonstracije in proteste, sodelovanje pri bojkotih, zasedbe stavb, pisanje peticij itd.«⁴

4.1.2 Oblike politične participacije

4.1.2.1 Konvencionalna

Ta oblika participacije zajema institucionalizirane oblike političnega delovanja državljanov, kot so politične razprave, volilne kampanje in glasovanja. (povzeto po Oman, 2006)

V zadnjih desetletjih prihaja do vse večjega upada konvencionalne politične participacije. »Desetletja je bilo videti, da je politično predstavništvo utemeljeno na močnih in stabilnih odnosih zaupanja med volivci in političnimi strankami, z veliko večino volivcev, ki se identificirajo s strankami oziroma so lojalni posameznim strankam. Danes pa volivci na

---

² OMAN, Barbara. 2006. Politična participacija mladih. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, str. 10

³ OMAN, Barbara. 2006. Politična participacija mladih. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, str. 10

⁴ POČKAR, Mirjam... 2011. Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju. Ljubljana: DZS, str. 128

vsakih volitvah glasujejo drugače in javnomnenjske raziskave kažejo povečanje števila tistih, ki se ne identificirajo z obstoječimi strankami.« (povzeto po Bezovšek, 2002: 65) Ljudje, še posebej mladi, svoje zahteve vedno bolj izražajo skozi nova politična gibanja in organizacije. Pojav tako imenovane antipolitike je odgovor na apatičnost ljudi do standardnih centrov oblasti in moči.

4.1.2.2 Nekonvencionalna

»Če volilni proces ne more zadovoljivo posredovati nasprotujočih si želja državljanov, se lahko skupine, ki so v slabšem položaju zatečejo k drugačnim in navadno bolj učinkovitim oblikam političnega delovanja, ki jih imenujemo nekonvencionalne oblike politične participacije. Gre za proteste, demonstracije, nemire, nasilje ali celo oborožene revolucije. Včasih je dovolj že grožnja, da bo posamezna skupina uporabila eno izmed takšnih oblik politične participacije, kar pripomore k temu, da se oblast vzdrži dejanj, ki bi lahko škodovale posamezni skupini državljanov. (Bezovšek, 1995: 200)«⁵

POLITIČNA PARTICIPACIJA		Konvencionalna	Nekonvencionalna
Sprejemanje zavezujočih odločitev (moč)		volitve, referendum, opravljanje javne funkcije	vstaja, revolucija, terorizem
Vplivanje na odločitve	Interakcije	stiki s politiki, prepričevanje drugih itd.	demonstracije, protestne akcije, državljanska neposlušnost, politične stavke itd.
	Organizacije	članstvo v političnih strankah, gibanjih, interesnih skupinah	članstvo v »protestnih« organizacijah

Slika 1: Vrste politične participacije

vir: Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju, str. 129

4.1.3 Dejavniki politične participacije

Pri konvencionalni participaciji igra veliko vlogo položaj, ki ga ima posameznik v družbi. Višji kot je posameznikov položaj, več ima gmotnih (predvsem denar) in simbolnih (ugled) možnosti, ki jih lahko vloži v participacijo. Kljub temu so demokratični sistemi še vedno egalitarni (opirajo se na splošno volilno pravico in načelo »en človek, en glas«) in naj bi vsem nudili enake možnosti za uspeh skozi politično participacijo.

Poleg denarja in ugleda na konvencionalno politično participacijo vplivajo še številni dejavniki oz. skupek le-teh. Med pomembnejše štejemo:

⁵ OMAN, Barbara. 2006. Politična participacija mladih. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, str. 15

- **raven izobrazbe:** bolj izobraženi posamezniki so politično bolj aktivni
- **socialni položaj:** ljudje iz srednjega in višjega družbenega sloja se bolj vključujejo v politične aktivnosti kot tisti iz nižjega
- **spol:** moške politika zanima bolj kot ženske
- **starost:** politično najbolj aktivni so ljudje v srednji starostni skupini
- **zakonski status:** poročeni ljudje se bolj vključujejo v politične aktivnosti kot neporočeni
- **kraj bivanja:** prebivalce mest politika zanima bolj kot prebivalce podeželja
- **čas naseljenosti na določenem mestu:** tisti, ki v določenem kraju živijo dlje, so bolj aktivni kot tisti, ki se tja naselijo na novo
- **pripadnost narodnosti večini/manjšini:** pripadniki večin se bolj vključujejo v politične aktivnosti kot pripadniki manjšin
- **družbena angažiranost:** tisti, ki so vključeni v različne organizacije (so bolj družbeno angažirani), so tudi politično bolj aktivni
(povzeto po Della Porta, 2003 in Oman, 2006)

4.1.4 Politična participacija mladih

Mladi vse dlje ostajajo na robu političnega dogajanja, saj imajo za delovanje v institucionalni politiki le malo možnosti, poleg tega so precej nezainteresirani za sodelovanje z že uveljavljenimi političnimi institucijami. Angažirajo se predvsem v občasnih družbenih gibanjih, ki so načeloma usmerjena proti ukrepom vlade ali političnih strank.

Svoja dejanja namreč gradijo z namenom, da bi od njih v prihodnosti imeli kar se da veliko koristi. Tako se pri mladih izgubi ti. politična zvestoba, ki jo nadomešča presojanje političnih uspehov, ki bi zanje bili najbolj ugodni. Tudi angažiranost mladih se pojavi šele ob napovedanih novih ukrepih vlade, ki bi vplivali na njih osebno svobodo, pravice, varnost in ugodnosti. Kljub visoki kritičnosti do odnosa mladi-družba, so mladi glede prihodnosti precej optimistični, vendar se kljub odgovornosti, ki jo do le-te čutijo, niso pripravljene odpovedati lastnim idealom.

Bolj kot konvencionalne oblike participacije mlade zanimajo nekonvencionalne. Zadnje čase se mladi zanimajo predvsem za vključevanja v nova družbena gibanja, ki se zavzemajo za reševanje aktualnih problemov (npr. okoljskih), se borijo za pravice diskriminiranih skupnosti (npr. LGBTQ), ter so v probleme usmerjena bolj specifično kot institucionalna politika. Razloge, da se mladi odločajo za takšne oblike participacije lahko poiščemo v obstoječem političnem sistemu, ki se je izkazal kot precej neučinkovit pri odgovarjanju na nove politične zahteve mladih. Svoje neodobravanje obstoječega političnega sistema in nosilce oblasti mladi raje kot z neposrednim političnim angažiranjem, izražajo s svojo politično pasivnostjo.

4.1.4.1 Aktivno državljanstvo

V sodobni družbi vse bolj narašča trend širjenja vlog posameznikov oz. državljanov, ki se najpogosteje pojavljajo v treh sklopih elementov državljanstva:

- **civilni element:** vključuje temeljne človekove pravice
- **politični element:** nanaša se na pravice do (so)udeležbe pri izvajanju politične moči
- **socialni element:** vsebuje različne socialno-ekonomske pravice (npr. ekonomsko blagostanje)

Zmanjševanje politične participacije je tudi posledica vse manjše udeležbe državljanov v posameznih elementih državljanstva, ki predstavljajo posrednika med civilno družbo in državno politiko. Predvsem pri mladih pa je značilen tudi trend novih načinov vključevanja v civilno-družbene aktivnosti, ki postajajo vse bolj individualizirane.

4.2 (A)političnost mladih

Pojem politika se je skozi zgodovino spreminjal in prilagajal, uporablja pa se pretežno za označevanje dela, ki se tako ali drugače navezuje na državne zadeve. Danes je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika zapisano, da je politika »*urejanje družbenih razmer, odločanje o njih s pomočjo države in njenih organov*«⁶. »Mladi pa si po večini politiko predstavljajo kot dolgočasen svet članov parlamenta, torej moških srednjih let v sivih oblekah, ki v svojih televizijskih nastopih in debatah uporabljajo težko razumljive argumente« (povzeto po Kuhar, 2004 v Oman, 2006: 7). Trend upadanja zanimanja mladih za politiko je tudi vse bolj negativni prizvok pojma »politično«. Pogosto se ta pojem namreč razlaga zgolj kot področje dejanskega ukvarjanja s politiko, ne pa tudi kot področje, ki je prisotno pri oblikovanju in spreminjanju življenjskih razmer.

Razumevanje odnosa mladih kot posebne družbene skupine do politike je pomembno, saj so le-ti potrebni za razumevanje širših družbenih in kulturnih sprememb. Ravno v mladih sta skrita potencial za napovedovanje družbenih tokov v prihodnosti in rešitve za soočanje z novimi smermi družbeno-političnih sprememb.

Mladi izkazujejo vse manjši interes za politiko in politično dogajanje doma in po svetu. To izhaja iz pojava t. i. »trendovske nevtralnosti«, ki je značilna za postmoderne družbe. Življenja mladih v sodobnem svetu so polna negotovosti in dvoma, zato poskušajo v prihodnost priti čim bolj enostavno in neboleče. S problemi, ki jih obdajajo se mladi najraje spopadajo sami, kot bi bili to njihovi osebni problemi in ne problemi širše družbe. Tako je proces socializacije v sodobni družbi začel nadomeščati proces individualizacije, s tem pa so politično obarvane elemente družbenega razvoja zamenjali individualni projekti

---

⁶ <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=politika>, pridobljeno: 3.2.2020, 19:30

posameznikov. Kljub vsesplošnemu povezovanju kot temelju globalizacije, se spodbuja tudi intimnost posameznika oziroma njegovega vsakdanjega življenja.

Mladi svet in odraščanje vse bolj doživljajo kot grožnjo in ne kot izziv, kar lahko razumemo kot odziv na relativno hitre družbene spremembe v samem življenju in kulturi. Mlajše generacij imajo na to vse manj vpliva, kljub temu, da bi današnja družba nujno potrebovala aktivno individualizirano mladino.

Sredi sodobne družbe se mladi počutijo izgubljene in zaradi tega zaskrbljene. Zavedajo se, da je veliko odvisno od odgovornosti, ki jo bodo sami prevzeli za svojo prihodnost. Na poti usmerjanja v prihodnost in pri postavljanju ciljev mladi pogrešajo strukture, ki bi jim bile v pomoč in oporo, ter bi jim ponudile še dodatne informacije o svetu in konkretnih možnostih, ki jim jih le-ta nudi. Tukaj kot vzrok dezorientacije navajajo predvsem pomanjkanje primernih voditeljev in vzgojiteljev. Pomemben razlog pa je tudi naraščajoče nezaupanje v institucije, za katerim se skriva razočaranje nad odraslimi, njihovo poštenostjo, pravičnostjo in človečnostjo.

Glede na kritičnost mladih do družbe, ter na rast odgovornosti, ki jo do le-te čutijo, lahko sklepamo, da v njih raste želja po spremembah. Nezainteresiranost mladih za institucionalno politiko še ne pomeni, da se mladi ne zanimajo za vprašanja povezana s človekovimi pravicami, enakostjo spolov, ekološkimi problemi in podobnim. Da bi se lahko borili za pravičnost in zaščito pred pretečimi grožnjami, se mladi vključujejo predvsem v nova, bolj ohlapno organizirana, fleksibilna a hkrati specifična družbena gibanja. Ravno zato v postmoderni družbi politične stranke in razna civilno-družbena gibanja težko pridobivajo nove člane iz vrst mladih. Mladi do uveljavljenih političnih institucij čutijo odpor in zavračajo sodelovanje z njimi.

Napetosti med politiko in mladimi le še bolj pogloblja dejstvo, da se politiki naslanjajo predvsem na glasove in mnenja starejših generacij. Prepada med generacijami in nezainteresiranost mladih za politiko nakazuje, da je zastarele politične vidike potrebno prilagoditi novim družbenim razmeram in življenjskim trendom mladih. »Ker se posegi države za izboljšanje položaja določenega dela populacije pogosto ne ujemajo z njenimi potrebami, je prav, da jih načrtujemo skupaj s tistimi, ki so jim ukrepi namenjeni. V tem primeru z mladimi.«⁷

Pomembno se je zavedati, da posameznik postane aktiven šele takrat, ko odpora do politike ne doživlja več kot objekta politike, vendar ga začne dojemati kot del drugačne politike. Podobno kot pri spremembi dojetja odpora mladih do politike, bomo morali spremeniti oz. razširiti tudi sam pojem politike iz udeleženosti v formalnih političnih institucijah, v neformalno politiko vsakdanjega življenja. Le tako bomo lahko govorili o političnosti in politični participaciji mladih.

---

⁷ ZOREC, Klavdija. 2013. Političnost mladih v postmoderni družbi. Poglavlje Razmislek za naprej. Ljubljana: Vega, str. 56

5 MEDNARODNA SKUPNOST

V mednarodnih odnosih, kot vedi, ki proučuje mednarodno skupnost, obstajajo različne in med seboj nasprotujoče si razlage kaj je mednarodna skupnost. V tej raziskovalni nalogi se bom osredotočila le na sociološko razlago.

Sociologija na mednarodno skupnost gleda kot na specifično obliko družbene organizacije, ki ima svoj poseben obstoj in svojo lastno dinamiko, ter je nadrejena državam in drugim subjektom, ki v njej obstajajo in delujejo. Moč je v mednarodni skupnosti decentralizirana in razdeljena med številne, med seboj sicer tekmovalno usmerjene in neodvisne skupine.

Poleg pluralizma subjektov (najpogosteje so to države) je za mednarodno skupnost značilna tudi odsotnost neke najvišje avtoritete, ki bi se ji vsi subjekti podrejali. Še vedno pa subjekti s podpisi raznih paktov (npr. pakt Društva narodov) in listin (npr. ustanovna listina OZN) priznavajo, da nad njimi obstajajo institucije, ki so jim nadrejene.

Pomembno vlogo v takšni skupnosti igra tudi mednarodno pravo s svojimi pravili in zakoni, ki zavezujejo vse sodelujoče subjekte k spoštovanju le-teh. V nasprotnem primeru bi takšna situacija lahko privedla do anarhije oz. popolnega brezvladja.

(povzeto po Benko, 2000)

5.1 Kaj sestavlja mednarodno skupnost?

5.1.1 Mednarodni odnosi

Mednarodni odnosi so interdisciplinarna veda, ki se v primerjavi s politologijo in sociologijo, ukvarja z mednarodno skupnostjo, kot predmetom proučevanja. Sama veda sicer združuje proučevanja področij politike, ekonomije in prava na mednarodni ter globalni ravni. V večini primerov gre za proučevanje razmerij med državami in širšim sistemom mednarodne skupnosti.

Mednarodni odnosi se ukvarjajo predvsem z dejavniki in njihovimi tipi obnašanj, ki vplivajo na zunanjo politiko glavnih političnih enot (držav), na katere je razdeljen svet. (povzeto po Benko, 1997)

Za dobre meddržavne odnose in delovanje neke globalne skupnosti je zelo pomembno razumevanje različnih aspektov družbe skozi vidike različnih družbenih in humanističnih ved, kar pa lahko pridobimo s proučevanjem mednarodnih odnosov.

5.1.2 Zunanja politika

Zunanja politika je dejavnost posamezne države, s katero poskuša ta uveljavljati svoje interese v mednarodni skupnosti in z njimi vplivati na dejanja drugih držav ter mednarodnih institucij. Namen zunanje politike je zagotoviti državi boljši položaj v mednarodni skupnosti, preko katerega lahko nato uveljavlja svoje interese in tako krepi svoj politični in gospodarski položaj. Je predmet mednarodnih odnosov in izraz oziroma nadaljevanje državne notranje politike v globalnem smislu.

Ideja suverenosti in ozemeljske celovitosti nam pomaga razumeti »zunanja« sredstva. Suverenost pomeni nadzor nad ozemljem znotraj legalnih meja države. Vse, kar je onstran teh meja, na področjih, kjer država nima več pravne oblasti nad ljudmi ali ozemljem, pa je zunanje. Zunanja politika je tako sklop smernic za odločitve o ljudeh, krajih in stvareh onstran meja države. (povzeto po Russett in Starr, 1996)

Zunanja politika je sredstvo, s katerim se izraža razredno bistvo države navzven, vendar ne kot čista replika notranjih družbenih procesov in razporeditve, kajti država nastopa v mednarodni skupnosti kot kompleksnejši predstavnik družbe, kar pomeni, da mora v določeni meri upoštevati tudi interese drugih razredov in slojev, ki niso zastopani v strukturi oblasti. (povzeto po Benko, 1997)

Pomembno je, da pojma zunanje politike ne enačimo s pojmom mednarodnih odnosov. Mednarodni odnosi so znanstvena dejavnost, ki se ukvarja odnosi (političnimi, pravnimi, ekonomskimi itd.), ki jih eden izmed subjektov mednarodne skupnosti vzpostavlja z drugim. Mednarodni odnosi tako v razmerju do zunanje politike pomenijo realno stanje v mednarodni skupnosti, medtem ko je zunanja politika dejavnost, s katero države vplivajo na to stanje.

5.1.3 Diplomacija

Diplomacija je samo eno od sredstev zunanje politike, namenjeno akterjem v mednarodni skupnosti, oziroma eden od načinov komuniciranja med državami. Je državna institucija, ki ji je na formalni ravni dodeljena naloga vzdrževanja stikov in uresničevanja interesov z drugimi subjekti v mednarodni skupnosti.

Za diplomacijo skrbijo, s strani države imenovani diplomati, ki skupaj z ministrstvom za zunanje zadeve svoje države oblikujejo zunanjo politiko le-te. Diplomati skrbijo za temeljne funkcije (simbolne, legalne in politične), ki jim jih dodeli vlada in delujejo kot orodja državne zunanje politike za doseganje sporazumov z diplomati drugih držav, kot si jih želijo politiki.

Politično funkcijo diplomacije vidimo v informacijah, ki jih diplomati pošiljajo svojim vladam in so namenjene politikom kot pomoč pri sprejemanju odločitev, ter vodenju pogajanj. Več informacij kot imajo na voljo, lažje bodo dosegli svoje cilje in ambicije v mednarodni skupnosti.

5.2 Mednarodne organizacije

Kompleks skupnih konvergentnih potreb držav je priklical nastanek posebnih struktur s permanentno delujočimi organi, relativno stabilnim članstvom in formalno pravno podlago, ki naj bi na eksplicitno določenih območjih, bodisi univerzalno bodisi regionalno, uresničevale naloge politične, ekonomske, kulturne, humanitarne in funkcionalne narave.

Osrednji položaj v strukturi mednarodne skupnosti imajo države. Nekatere od organizacij, ki so jih ustanovile države z mednarodnimi pogodbami, posegajo v ključna vprašanja mednarodnih odnosov, kot so zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, pa razvoj in krepitev političnega, ekonomskega in funkcionalnega sodelovanja med državami.

(povzeto po Benko, 2000)

5.2.1 Vrste mednarodnih organizacij

5.2.1.1 Mednarodne vladne organizacije

Obstaja več vrst mednarodnih vladnih organizacij, ki jih lahko klasificiramo po naslednjih kriterijih:

a) objektu delovanja

Delimo jih v splošne in posebne. Funkcije splošnih se raztezajo na celoto mednarodnih odnosov, funkcije posebnih pa se omejujejo na zgolj eno specializirano področje.

Takšna primer je Organizacija združenih narodov (OZN) skupaj s svojimi specializiranimi organizacijami, kot so UNICEF (Sklad ZN z otroke), UNESCO (Mednarodna organizacija za izobraževanje, kulturo in znanost), WHO (Svetovna zdravstvena organizacija) in UNHCR (Pisarna visokega komisarja ZN za begunce).

Slika 2: Zastava OZN

vir:[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_United_Nations_\(1945-1947\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_United_Nations_(1945-1947).svg), pridobljeno 6.3.2020

b) kompetencah

Glede na kompetence delimo mednarodne vladne organizacije na kooperativne in integrativne.

V prvem primeru, ki v mednarodni skupnosti sicer prevladuje, imajo mednarodne vladne organizacije precej šibko moč. Njihova dejavnost je omejena na koordinacijo interesov in potreb držav članic, s čimer ne omejujejo njihove suverenosti. V drugi skupini, torej integrativnega tipa, pa države članice poverijo mednarodni vladni organizaciji, kompetence s katerimi organizaciji predajo del svoje suverenosti tako na področju zakonodaje in ekonomije, kot na področjih prometa, industrije itd. Takšne organizacije so nastale v procesih zahodnoevropskega združevanja. Najvidnejši organizaciji sta Evropska unija (EU) in Severnoatlantski pakt (NATO iz ang. *North Atlantic Treaty Organisation*).

Slika 4: Zastava Evropske unije

vir: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Flag_of_Europe.svg,
pridobljeno 6.3.2020

Slika 3: Zastava zveze NATO

vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Flag_of_NATO.svg,
pridobljeno 6.3.2020

c) področju delovanja (v geografskem smislu)

Obstajajo tako mednarodne univerzalne vladne organizacije, kot mednarodne regionalne vladne organizacije.

Velike regionalne mednarodne organizacije so npr. Afriška unija, Organizacija ameriških držav, Arabska liga ipd. V to skupino pa ne štejemo Sveta Evrope, saj njegove kompetence ne zavzemajo vojaškega in ekonomskega področja.

Vendar pa regionalizma ne moremo obravnavati izključno kot izraz geografske bližine in ekonomske neodvisnosti, saj moramo upoštevati tudi druge dejavnike kot so zgodovinski spomin, moč, kulturne in etnične tradicije, hkrati s političnimi in ideološkimi preferencami. Tako sta npr. v Severnoatlantski pakt vključeni tudi Grčija in Turčija.

5.2.1.2 Mednarodne nevladne organizacije

Nekatere nevladne organizacije imajo pomembno težo v procesih združevanja sveta, globalizacije in »podružabljanja« mednarodnih odnosov. Skupaj z vlogo in dejavnostjo

mednarodnih vladnih organizacij, naj bi mednarodne nevladne organizacije bile predpostavka za nastanek t. i. mednarodne civilne družbe.

Te organizacije ne predstavljajo vlad oz. držav v mednarodni skupnosti ampak le določene interesne skupine. Značilnost mednarodnih nevladnih organizacij je, da pokrivajo ozka območja in se specializirajo na ozek segment zadev s katerimi se ukvarjajo. »Njihov cilj je vplivati na razvoj civilne družbe na določenem področju, pri čemer svoje aktivnosti gradijo predvsem na ideji vključitve posameznika v njihovo delovanje.«⁸

Glede na trenutne razmere, ki vladajo na svetu, sta še posebej aktualni dve mednarodni nevladni organizaciji in sicer Amnesty International in Greenpeace.

- **Amnesty International:** je mednarodna nevladna organizacija, ki se ukvarja z vprašanji zaščite človekovih pravic. Pri svojih ukrepih se osredotoča na preprečevanje in odpravo hudih zlorab človekovih pravic, predvsem pravic do telesne in duševne celovitosti, svobode vesti in izražanja, ter pravice do nediskriminacije.
- **Greenpeace:** pa je mednarodna nevladna okoljevarstvena organizacija, katere temeljni cilji so varovanje okolja, preprečevanje uporabe jedrskega orožja, bori pa se tudi proti globalnemu segrevanju, kitolovu in krčenju gozdov.

The logo for Greenpeace, featuring the word "GREENPEACE" in a bold, green, sans-serif font.

Slika 5: Greenpeace – logotip

vir: <https://www.greenpeace.org/slovenia/>, pridobljeno 6.3.2020

The logo for Amnesty International, featuring the words "AMNESTY INTERNATIONAL" in a bold, black, sans-serif font, followed by a black icon of a lit candle with barbed wire wrapped around its base.

Slika 6: Amnesty International – logotip

vir: <https://www.logodesignlove.com/amnesty-international-logo-design>, pridobljeno 6.3.2020

5.2.1.3 Druge vplivne mednarodne organizacije

- **Mednarodni denarni sklad:** skrbi za izravnalne bilance držav, v okviru svojih nalog pa pomaga državam tudi pri prebroditvi finančnih kriz, odpravljanju finančnih neravnotežij ipd.
- **Svetovna banka:** ustanovljena je bila, da bi skrbela za države v razvoju. Njena osrednja naloga je zmanjševanje revščine v deželah v razvoju, pri čemer se osredotoča predvsem na

---

⁸ ŽIGON, Tanja in UDOVIČ, Boštjan. 2013. Uvod v mednarodne organizacije. Poglavlje Nevladne organizacije. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Str.88

najrevnejše države. Državam v razvoju omogoča dostop do ugodnih posojil in jim pomaga pri oblikovanju investicijskih priložnosti z usmerjenostjo v trajnostni razvoj.

- **Svetovna trgovinska organizacija (STO):** (ang. *World Trade Organization* ali WTO) je organizacija katere naloge so med drugim skrb za oblikovanje trgovinskih sporazumov, tehnična pomoč in usposabljanje za države v razvoju pri vključevanju v mednarodno trgovino, ter nadzor nad nacionalnimi trgovinskimi politikami in njihovo skladnostjo z načeli STO.
- **Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE):** je organizacija, ki sega vse od Vladivostoka (Rusija) do Vancouvra (Kanada), kar pomeni, da ni vezana samo na Evropo ampak se že bliža univerzalni organizaciji. Ukvarja se predvsem z vprašanjem varnosti in miru ter s človekovimi pravicami in demokratizacijo posameznih držav.

5.2.2 Mednarodna skupnost in mladi

5.2.2.1 V svetu

V svetovnem merilu se z mladimi največ ukvarja Organizacija združenih narodov (OZN), saj je mnenja, da so mladi s svojimi ideali in energijo ključ za razvoj družbe. Glede na dosedanje rezultate dela in sodelovanja z vodilnimi v sistemu OZN je jasno, da je problematika mladih postala ena izmed prioritet razvojnega in socialnega področja dela Organizacije združenih narodov. Tako OZN poskuša, predvsem s svojimi projekti (kot so terenska dela, sofinanciranje dejavnosti ipd.), izboljšati položaj mladih in jih vključevati v svoje politike.

Vloga mladih je bila prepoznana v Svetovnem akcijskem programu za mlade (*World Programme of Action for Youth*), ki je bil sprejet leta 1997 in osvežen leta 2007, ter je še danes ključen dokument za problematiko mladih, sprejemanje mladinskih politik in vzpostavljanje programov. Za izvajanje programa skrbi Kontaktna točka ZN (Združenih narodov) za mladino, ki deluje znotraj Divizije za socialno politiko in razvoj v Oddelku ZN za ekonomske in socialne zadeve (*United Nations Department of Economic and Social Affairs* oz. UN DESA). Sam program vključuje 15 prioriternih področij dela in vključuje predloge za dejavnosti na teh področjih.

Eden izmed ključnih akterjev za politike mladih znotraj sistema OZN, je odposlanec generalnega sekretarja OZN za mladino. Na to funkcijo je bila leta 2017 imenovana Jayathma Wickramanayake iz Šrilanke. Naloga odposlanca ZN za mladino je sodelovati z različnimi agencijami ZN, državami in nevladnimi organizacijami, mediji itd., ter tako povečevati in krepiti vlogo mladih znotraj in izven sistema ZN. Da lahko področje mladinske problematike predstavlja kar najširši javnosti, se poleg delovanja znotraj raznolikih iniciativ, udeležuje tudi številnih prireditev in dogodkov po celem svetu, še posebej tistih, ki so tesno povezani z mladinsko problematiko.

5.2.2.2 V Evropi

Leta 2018 so ministri držav članic EU, ki so pristojni za mladino, sprejeli Resolucijo o novi strategiji EU za mlade 2019-2027, ki deluje pod sloganom Sodelovanje, povezovanje, spodbujanje. To predstavlja pomemben korak k prepoznavanju specifičnih izzivov s katerimi se soočajo mladi.

Strategija temelji na tesnem sodelovanju mladih in mladinskih organizacij z državami članicami in institucijami EU. S tem želijo ustvariti več priložnosti za mlade in jih bolj socialno vključevati.

Pričakuje se, da se bodo EU in države članice osredotočile na spodbujanje sodelovanja mladih v državljanskem in demokratičnem življenju, povezovanje mladih po celotni Evropski uniji in zunaj nje, spodbujanje prostovoljstva, učne mobilnosti, solidarnosti in medkulturnega razumevanja, ter na podporo pri opolnomočenju mladih skozi kakovostno in inovativno mladinsko delo.

Evropska Komisija je predlaga nekaj pomembnih novosti v primerjavi s sedanjimi političnimi okvirji:

- **Imenovati koordinatorja mladih v EU**, ki bi skrbel za zastopanje stališč mladih v Komisiji in mladim omogočil, da več prispevajo k oblikovanju politik EU na različnih področjih.
- **Obnoviti EU dialog mladih**, ki bi bolje zaznaval probleme mladih.
- **Spremeniti porabo EU sredstev** namenjenih mladim v različnih programih financiranja.
- Nadaljevanje **krepitev kakovosti, inovativnosti in priznavanja mladinskega dela**.
- Vzpostaviti **bolj jasno povezavo med izvajanjem EU mladinske politike in s tem povezanih dejavnosti** v programih Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota.

Slika 7: EU strategija za mlade 2019-2027

vir: <http://www.movit.si/erasmus-mladi-v-akciji/novice/detaji/clanek/svet-sprejel-resolucijo-o-eu-strategiji-za-mlade-2019-2027/>, pridobljeno 6.3.2020

5.2.2.3 V Sloveniji

»Mladinski svet Slovenije (MSS) je krovna mladinska organizacija v Sloveniji, ki združuje 16 mladinskih nevladnih organizacij različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. MSS zastopa interese mladih pri nacionalnih oblasteh in v mednarodnih združenjih ter sodeluje pri spodbujanju razvoja mladinske politike.«⁹

Mladinski svet Slovenije je nacionalni zastopnik mladih tudi na evropskem nivoju kot član Evropskega mladinskega foruma že vse od njegove ustanovitve leta 1996.

Pod okrilje MSS spada tudi vsakoletna izbira novega mladinskega delegata OZN, ki je v času svojega enoletnega mandata glasnik dela Združenih narodov na področju mladih, hkrati pa je tudi glasnik mladih iz Slovenije pri tej organizaciji. Poleg izvajanja raznih aktivnosti v Sloveniji, se mladinski delegat namreč udeleži tudi vsakoletnega rednega zasedanja Generalne skupščine OZN v New Yorku in zasedanja 3. odbora, ki obravnava socialne, humanitarne in kulturne zadeve.

5.2.3 Zaupanje mladih v mednarodne organizacije

Mladi običajno vedo, da neke mednarodne organizacije obstajajo, vendar pogosto ne vedo kaj je njihova naloga, zato se tudi ne znajo opredeliti ali jim zaupati ali ne.

Znano je, da kar zadeva evropske in mednarodne institucije oz. organizacije, mladi najbolj zaupajo Evropski uniji, ki ji sledi Organizacija združenih narodov, najmanj pa zaupajo Severnoatlantski zvezi (NATO). Glede tega so dekleta nekoliko manj zaupljiva kot fantje.

5.3 Vpliv globalizacije na mednarodno skupnost

V sodoben svetu se pojavlja naraščajoča medsebojna odvisnost. Družbeno delovanje na nekem kraju je v vse večji meri pogojeno z družbenimi delovanji, odvijajočimi se na krajih, ki so od prvega zelo oddaljeni. Globalizacija torej pomeni ustvarjanje in krepitev družbenih odnosov, ki so svetovnih razsežnosti in povezujejo različne kraje tako, da lokalno dogajanje oblikujejo dogodki, ki se pojavljajo v veliki oddaljenosti in obratno. (Giddens v Della Porta, 2003: 213)

Procesi globalizacije so mnogodimenzionalni in tako zadevajo ves svet, zato se morajo tudi npr. Evropska unija in male države, kot je Slovenija, na to primerno odzivati, če želijo na te procese kakorkoli sovplivati in jih sooblikovati.

V političnem sistemu je globalizacija pripeljala do *transnacionalizacije* političnih odnosov. Še vedno sicer velja, da nacionalne države ostajajo pglavnitni dejavniki mednarodnih odnosov, in čeprav nacionalni politični kontekst še vedno preceja vplive mednarodnih

---

⁹ <https://www.gov.si/teme/mladinski-sektor/>, pridobljeno: 8.2.2020, 16:42

sprememb na politiko držav, pa zdaj posvečamo več pozornosti tudi pojavljanju naddržavnih političnih dejavnikov. »Delovanje posameznih družbenih podsistemov: gospodarstva (ekonomije), politike, kulture itd. se namreč vse bolj odvija zunaj prostorsko omejenih skupnosti (npr. držav, regij), tj. na globalni ravni.«¹⁰

Razvoj tehnologije in globalizacija povzročajo številne spremembe tudi na področju vodenja držav in na sploh pri političnem delovanju. Poleg tega omogočajo vse bolj aktivno vključevanje civilne družbe (različnih nevladnih in neprofitnih organizacij, prostovoljnih združenj itd.) v politično življenje. Globalizacija z možnostjo hitrega načina pridobivanja informacij in primerjanja načinov življenja v različnih državah, vpliva tudi na oblikovanja identitet državljanov, na njihova prepričanja in potrebo po političnem delovanju. S tem se povečuje zavest, da se odgovornost ljudi za svoja življenja in življenja drugih ne konča na državnih ali nacionalnih mejah. (povzeto po Počkar in drugi, 2011: 157)

---

¹⁰ POČKAR, Mirjam... 2011. Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju. Ljubljana: DZS, str. 155

6 AKTUALNA GLOBALNA PROBLEMATIKA

Ti problemi so vsebina izredno kompleksnega procesa globalizacije in imajo veliko različnih oblik. Nekateri predstavljajo nevarnost za globalno katastrofo (npr. onesnaževanje okolja in širjenje jedrskega oboroževanja). Drugi problemi, kakor nacionalizem, kulturne razlike in humanitarno posredovanje, skupaj z regionalizmom in povezovanjem sprožajo pomembna vprašanja in dileme o procesu združevanja, ki je značilen za svet, v katerem živimo. Toda z globalizacijo so temeljno povezani še drugi problemi, kot so terorizem, globalna trgovina in finance, kratenje človekovih pravic, varnostna vprašanja, revščina, razvoj in lakota itd. Nekateri raziskovalci vidijo v globalizaciji priložnost za boljše in lažje sodelovanje, medtem ko drugi vidijo nevarnost za naraščanje konfliktov in stopnjevanje problemov (povzeto po Baylis in drugi, 2008).

6.1 Aktualni problemi

V nadaljevanju so predstavljeni le nekateri izmed aktualnih globalnih problemov, ki hkrati uživajo tudi največje zanimanje med mladimi. Seveda ne gre zanemariti preostalih problemov (jedrsko oboroževanje, terorizem, vzpenjanje nacionalizmov itd.), ki mednarodni skupnosti predstavljajo prav tako velike izzive kot ti, ki so naštetni in opisani v nadaljevanju.

6.1.1 Revščina

Pojmovanje revščine je postalo skorajda univerzalno. Mednarodna skupnost jo razlaga kot razmere v katerih živijo ljudje, ki ne zaslužijo dovolj denarja, da bi na trgu zadovoljili svoje osnovne materialne potrebe.

Razviti svet obravnava revščino kot nekaj zunanjega, oddaljenega in značilnega za t. i. Tretji svet (skupno poimenovanje za države v razvoju na območjih Afrike, Azije in Latinske Amerike). Takšen pogled na situacijo jim zagotavlja razlog, da pomagajo »razviti« Tretji svet s tem, da mu pomagajo in ga podpirajo pri njegovi vključitvi na globalni trg.

Vse prepogosto pa pozabljamo, da za revščino trpi tudi vedno večji delež prebivalstva na t. i. razvitem Severu.

6.1.2 Kršenje človekovih pravic

V zadnjih nekaj desetletjih je prišlo do izrazitega porasta mednarodnega režima človekovih pravic na podlagi ideje, da je človekove pravice potrebno mednarodno varovati. Toda podatki o spoštovanju človekovih pravic so delni in države so videti nepripravljene na mednarodno sodelovanje v podporo človekovim pravicam. Še več, obstajajo resni konceptualni problemi glede širjenja pojma »pravic«, da bi zajeli ekonomske in kolektivne pravice.

Nekoč je veljalo, da so pravice skoraj vedno povezane z domačim pravnim in političnim sistemom, vendar se vedno bolj uveljavlja ideja, da imajo posamezniki pravice zgolj zato, ker

so ljudje in s tem del skupne človečnosti (*common humanity*). Tako je nastalo zapleteno omrežje mednarodnega prava in mednarodne prakse, ki se osredotoča na človekove pravice.

Ena izmed večjih težav je, da se glede varstva človekovih pravic precej neenotna mednarodna skupnost, na kršenje le-teh odzove le, če novica pride v javnost in prične sodelovati tudi javno mnenje.

6.1.3 Migracije

Migracije pogosto povezujemo z izrednimi stanji in težavami po svetu, pozabljamo pa, da so to zgodovinski in družbeni strukturni fenomen. Ljudje se že od nekdaj selijo zaradi najrazličnejših razlogov (npr. zaradi službe, študija, bližine družine), vedno bolj pogosto pa smo priča migracijam, katerih gonila so bežanje z vojnih in konfliktnih območij, območij kjer so močno kršene človekove pravice itd.

Takšne migracije so neprostoVOLjne, migrantom pa v takšnih situacijah rečemo tudi begunci, to so ljudje, ki v svoji državi ne najdejo več možnosti za preživetje in zato zbežijo.

V letu 2019 so zabeležili 272 milijonov migrantov (3,5% svetovne populacije), od tega jih je bilo skoraj 30 milijonov beguncev, ki večinoma živijo v revščini in brez dostopa do osnovnih potreb. To le še bolj potrjuje tezo, da svet tone v vse globljo humanitarno krizo, na katero pa se mednarodna skupnost odziva precej selektivno. Odziva se namreč le na humanitarne krize na zanje strateških območjih .

6.1.4 Okoljski problemi

Problemi povezani z okoljem se iz obrobja pomikajo na vedno bolj središčni položaj v mednarodni skupnosti. Danes te probleme razumemo kot popolnoma enakovredne katerikoli drugim globalnim problemom.

Globalizacija, ki jo sicer lahko, poleg človeškega pohlepa, ki je za dobiček pripravljen storiti vse, štejemo kot enega izmed glavnih krivcev za onesnaževanje okolja (zaradi vse večje potrošnje, izpustov toplogrednih plinov, onesnaževanja pitne vode itd.), je omogočila tudi porast mednarodne zelene politike in posredovanja nevladnih organizacij za ozaveščanje javnosti, ter vplivanja na mednarodne konference in implementacije sporazumov.

Mladi se vedno bolj zavedajo, da imamo za življenje na voljo le en planet, ki ga moramo varovati in spoštovati. Tako so ravno mladi postali ključni pri boju proti podnebnim spremembam.

6.2 Vloga mednarodne skupnosti

Mednarodna skupnost poskuša globalne probleme reševati predvsem s sklepanjem dogovorov in sporazumov, ki se dotikajo določene problematike, ter izvajanjem programov, ki bi določeno situacijo pomagali rešiti.

V zgodovini je bilo podpisanih že mnogo sporazumov in deklaracij, verjetno pa so za boj proti težavam, ki pestijo svet in globalno skupnost, najbolj aktualni naslednji:

- **Pariški sporazum o podnebnih spremembah (*The Paris Agreement*)**

Je prvi univerzalni in pravno zavezujoč mednarodni podnebni sporazum. Podpisan je bil 22. aprila 2016 v Parizu in zavezuje države podpisnice (195 držav) k omejevanju dviga povprečne globalne temperature, k omejitvi izpustov toplogrednih plinov in nudenju finančne pomoči revnejšim državam, za boj proti podnebnim spremembam.

- **Marakeška deklaracija (*Marrakesh Declaration*)**

Nekateri jo poenostavljeno predstavljajo kot mednarodni globalni sporazum o migracijah. Leta 2018 je deklaracijo v maroškem Marakešu oblikovalo ter podpisalo 31 evropskih in 26 afriških držav. Združeni narodi želijo s tem omejiti nezakonite prehode mej, se boriti proti trgovini z ljudmi, ter tihotapljenju beguncev in migrantov. Poleg tega predpisuje še načela obravnave prosilcev za azil, predlaga ukrepe za zaščito najranljivejših skupin, ter želi nameniti večjo pozornost boju proti diskriminaciji in ksenofobiji.

V povezavi z begunci, ki zadnje čase prihajajo predvsem z vojnih območij, bi lahko omenili še **Ženevske konvencije (*Geneva Conventions*)**, ki skupaj z dodatnimi protokoli tvorijo temeljni okvir mednarodnega humanitarnega prava, še posebej tistega dela, ki ureja pravila vodenja oboroženih konfliktov in skuša s tem zmanjšati nepotrebno trpljenje udeleženih v spopadih. Te konvencije določajo tudi ukrepe za preprečevanje kršitev teh pravil, ter opredeljujejo kaj te kršitve so (namerno pobijanje, zajemanje talcev itd.). Poleg tega prepoveduje deportacije in prisilna preseljevanje, ter zapiranje ljudi. Vse hude kršitve pravil so tretirane kot vojni zločini ali zločini proti človečnosti. (povzeto po

<https://www.vecer.com/hrbtenica-mednarodnega-humanitarnega-prava-10051998?mView=1&tmpl=component> dne 15.2.2020)

- **Splošna deklaracija človekovih pravic (*The Universal Declaration of Human Rights*)**

Je bila sprejeta s strani Generalne skupščine Združenih narodov 10. decembra 1948. S to deklaracijo so želeli potrditi vero v temeljne človekove pravice in dostojanstvo, v vrednost človeške osebnosti, ter v enakopravnost moških in žensk. Z njenim sprejetjem so se odločili, da bodo podpirali družbeni napredek in ustvarjanje boljših življenjskih pogojev v večji svobodi. Vse države članice so se s podpisom zavezale, da bodo v sodelovanju z Združenimi narodi, splošno in resnično spoštovale človekove pravice in temeljne svoboščine.

- **Agenda 2030 za trajnostni razvoj** (*The 2030 Agenda for Sustainable Development*)
Svetovni voditelji so jo sprejeli na vrhu Združenih narodov septembra 2015 v New Yorku. S tem so se zavezali, da bodo odpravili revščino, ter preprečevali podnebne spremembe in nepravilnosti. Vse države, tako razvite kot tiste v razvoju, in ljudi poziva, da naj ukrepajo za odpravo revščine ter preprečevanje podnebnih sprememb in nepravilnosti do leta 2030. Istočasno je 193 držav soglasno sprejelo 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki so postali nov univerzalni standard za razvoj. Agenda 2030 za trajnostni razvoj ponuja boljše prihodnost za milijarde ljudi po svetu in naš planet kot celoto, ter nas opominja, da smo vsi skupaj in da ne smemo pozabiti na nikogar.

Slika 8: Cilji trajnostnega razvoja

vir: http://www.unis.unvienna.org/unis/sl/topics/sustainable_development_goals_background.html, pridobljeno 6.3.2020

6.3 Globalna problematika in mladi

Mladi kot največje težave sodobnega sveta vidijo revščino oz. lakoto, podnebne spremembe in migracije. Najmanjši pomen pa dajejo težavam kot so nevarnost imperializma bogatih držav, nepismenost oz. slaba izobrazba ljudi in nerazvitost nekaterih pokrajin.

Ti problemi se mladih večinoma ne dotikajo neposredno, vendar je njihovo zanimanje zanje odraz njihovega zanimanja in sledenja dogajanja po svetu in v mednarodni skupnosti. Največ pozornosti namreč namenjajo problemom, ki v danem trenutku zavzemajo največ prostora v medijih.

Ne moremo torej reči, da mladih globalni problemi ne skrbijo, vendar je dejstvo, da mlade v tem obdobju življenja še vedno najbolj skrbijo problemi povezani z družino in konfliktom med lastno željo po iskanju samega sebe, ter željo po varnem življenju v udobju znotraj družine.

7 VLOGA MNOŽIČNIH MEDIJEV V SODOBNI DRUŽBI

7.1 Kaj so množični mediji in kakšen je njihov vpliv?

Že leta 1962 je raziskovalec medijev Marshall McLuhan zapisal, da je medij sporočilo in posrednik, ter dodal velik prispevek k prepoznavi moči in vplivnosti medijev. Sama moč medijev se je širši družbi sicer pokazal že v času nacistične Nemčije, ko je le-te za politično propagando uporabljala prevladujoča nacistična stranka.

»Najstarejši množični mediji so bili tiskani (knjige, revije časopisi), v sodobnih družbah je vlogo doslej najučinkovitejšega medija prevzela televizija, ki sodi med avdio-vizualne medije (radio, televizija, film, video). Njena prednost ni le v tehnologiji, ki kombinira uporabo verbalnega in vizualnega sporočanja, temveč je udobna tudi zaradi drugačne narave svojega diskurza (po naravi je bolj impresionističen, tudi manj strukturiran od tiskanega besedila in po besedah nekaterih raziskovalcev impresionističen). Funkcija medijev tako ni le prenos vsebin, temveč njihovo aktivno (so)ustvarjanje.«¹¹ »Množični mediji kot posredniki omogočajo množično komuniciranje, ki je po svoji naravi namenjeno relativno velikemu, heterogenemu in anonimnemu občinstvu in je javno, hitro in minljivo.«¹²

Kot temeljne funkcije medijev najpogosteje navajajmo:

- **informativno:** omogoča seznanjanje javnosti z dogodki
- **interpretacijsko:** omogoča občinstvu, da si ustvari mnenje in pojasnjuje informacije
- **socializacijsko:** pomaga pri medgeneracijskem prenosu vsebin (izobraževalna funkcija)
- **zabavno:** omogoča razvedrilo in sprostitvev

Prednost medijev je njihova enosmernost, saj se s takšnim posredovanjem sporočil lahko izognejo morebitnim negativnim odzivom prejemnikov. Poleg tega pa mediji med seboj mešajo informacije, novice, čustva, vrednote in mnenja, s tem pa povzročijo, da prejemniki (občinstvo) izgubljajo stik z realnostjo in kompas za presojo. Zaradi te zmožnosti so množični mediji pogosto zlorabljeni v politične namene, saj lahko poleg odkritih sporočil, prenašajo tudi prikrita.

Raziskovalci medijev pogosto izražajo zaskrbljenost zaradi njihove moči in učinkov, ki jih imajo na posameznika ali na družbo kot celoto. Sprva so ta problem obravnavali z upoštevanjem *teorij hipodermične igle*. Sporočila medijev so razumeli kot nekaj, kar se vbrizga pod kožo občinstvu, ki naj bi se neposredno in takoj emocionalno odzvalo, ter prilagodilo svoje dožemanje in delovanje. Vpliv medijev naj bi tako bil vsemogočen, občinstvo pa vse bolj pasivno. Po 2. svetovni vojni so raziskave usmerili v moč občinstva, ki naj z izbiranjem medijskih sporočil ne bi imelo le pasivne temveč tudi aktivno vlogo. V sodobnejših raziskavah pa so zajeli proučevanje vplivov medijev na občinstvo v družbenem

---

¹¹ Počkar, Mirjam, Tavčar Krajnc, Marina. Sociologija: Učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Ljubljana, DZS, 2017 – 1. izdaja 5. natis, str. 157

¹² Počkar, Mirjam, Tavčar Krajnc, Marina. Sociologija: Učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Ljubljana, DZS, 2017 – 1. izdaja 5. natis, str. 158

kontekstu (npr. družinsko okolje, rasna in religijska pripadnost, razslojenost družbe itd.). (povzeto po Počkar in Tavčar Krajnc, 2017: 159)

Ljudje danes živijo v prepričanju, da je cel svet povezan v celoto, kar je v veliki meri povezano s posledicami medijske komunikacije. Vsak dan se po vsem svetu, v različnih medijih (časopisih, televizijskih poročilih...), pojavljajo iste novice o pomembnih aktualnih dogodkih, vendar se tudi tukaj, tako kot v ostalih vidikih globalne družbe, kažejo delitve na razviti in nerazviti svet.

»V informacijski družbi, kakor mnogi poimenujejo družbo zadnjih petdesetih let, so mediji postali ključni dejavnik družbenega življenja. Sposobnost obvladovanja informacij je postala sposobnost ustvarjanja podobe sveta, ljudje si ustvarjajo to podobo na podlagi informacij. Množični mediji so postali avtoriteta, ki določa, kaj je prav in kaj je fantazija, kaj je pomembno in kaj ni.«¹³ Tega se zavedajo tudi pripadniki politične in ekonomske elite, katerih nadzor nad množicami ljudi je postal skoraj popolnoma odvisen od njihovega nadzora nad informacijami in množičnimi mediji.

7.2 Vloga in pomen množičnih medijev za mlade

Mediji kot dejavnik socializacije danes najbolj vplivajo na mlade. S strukturo svojega programa in načinom prikazovanja vsebine, množični mediji (so)oblikujejo vrednote in stališča mladih, ter vse bolj narekujejo preživljanja prostega časa in oblikovanje življenjskega sloga posameznikov.

Mediji mladim omogočajo pridobivanje novih informacij in znanj, vendar jim po drugi strani prikazujejo popačeno realnost. Še posebej problematično se mnogim zdi prikazovanje nasilja, ter lepotnih idealov, saj naj bi le-to odločilno vplivalo na agresivno vedenje in motnje hranjenja pri otrocih in mladostnikih. Strokovnjaki si na tem področju niso enotni, vendar bi iz različnih raziskav lahko sklepali, da odločilnega vpliva nimajo mediji ampak je je pomembno celotno socializacijsko okolje.

»Treba se je sprijazniti in soočiti z medijsko kulturo in se posvetiti **medijski vzgoji**. Ta naj omogoči **medijsko pismenost**: naučiti se moramo medije gledati, brati in poslušati. Naučiti se moramo razpoznati, kaj nam sporočajo, zakaj prav to (in ne česa drugega) ter tako ustvarjajo svoje podobe.«¹⁴

---

¹³ Počkar, Mirjam, Tavčar Krajnc, Marina. Sociologija: Učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Ljubljana, DZS, 2017 – 1. izdaja 5. natis, str. 166

¹⁴ POČKAR, Mirjam... 2011. Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju. Ljubljana: DZS, str. 73

Arnett ugotavlja najpogostejše uporabe medijev med mladimi:

- za zabavo in sprostitev v prostem času
- oblikovanje samopodobe
- močna in intenzivna doživetja
- obvladovanje stresa in negativnih čustev
- ustvarjanje virtualnih skupnosti in subkultur

(povzeto po Počkar in drugi, 2011: 73)

Eden izmed najbolj priljubljenih medijev med mladimi je internet (medmrežje), ki jim omogoča neomejene možnosti komuniciranja z ljudmi po celem svetu. Poleg tega jim omogoča anonimnost, kar mlade še dodatno spodbuja k odprtim razpravam o najrazličnejših temah. Zaradi takšnih situacij medijem pogosto očitajo, da uničujejo neposredne odnose in interakcije. Nekateri raziskovalci opozarjajo, da so prav zaradi tega mlajše generacije manj sposobne za soočanje s problemi in ljudmi v resničnem svetu, ter, da imajo slabše sposobnosti za upravljanje medosebnih odnosov.

Razne študije ugotavljajo, da množični, še posebej sodobnejši, mediji vplivajo na slabljenje oz. zmanjševanje potencialov kritičnega in neodvisnega mišljenja posameznikov. Temu bi lahko pripisali tudi enega izmed glavnih krivcev za politično (ne)participacijo mladih, saj je dejstvo, da razsežnosti množičnih medijev pri (so)oblikovanju našega političnega mnenja, ni zanemarljivo.

7.3 Nevarnost lažnih novic

»Lažne novice (angl. fake news) so izmišljene novice, ki namenoma zavajajo bralce«¹⁵. Lažne novice se pojavljajo že vse od začetka človeštva, le da smo jih v današnjem času priredili tako, da se z njimi lahko izognemo slabi vesti. Zaradi hitrega tempa življenja, si pogosto ne vzamemo dovolj časa, da bi novico temeljito prebrali in pretehtali vse plati zgodbe, zato lažne novice pridobivajo na moči zavajanja in postajajo sredstvo manipulacije. Ker ljudje radi verjamejo, kar želijo verjeti se ne ozirajo več na to ali je novica resnična ali lažna, s tem pa postaja meja med resnico in lažmi vse bolj zbrisana (povzeto po Videmšek, 2018). Nevarnost lažnih novic je ravno v tem, da ljudje zaradi dezinformacij, ki jih dobivamo prek medijev, kmalu ne vemo več komu sploh še lahko zaupamo. Posledično na podlagi prejetih informacij vse težje oblikujemo svoje mnenje in poglede na dano situacijo. To je še posebej nevarno kadar gre za informacije o resni ali ključni zadevi, ki se tiče širše skupnosti (npr. najaktualnejše so lažne novice o koronavirusu), saj lahko zaradi dezinformacij med ljudmi zavlada panika, kar pa v kriznih časih ne koristi nikomur.

---

¹⁵ VIDEMŠEK, Mojca. 2018. Lažne novice v slovenskih spletnih in tiskanih medijih: magistrsko delo. Maribor: M. Videmšek, str. 4

Seveda pa lahko ključni del pri prepoznavanju lažnih novic opravimo sami. Leta 2017 je Evropski parlament objavil pet korakov, kako lahko prepoznamo lažno novico.

- 1.) Najprej preverimo medij, ki je novico objavil (ali medij prepoznamo, kaj vemo o mediju in njegovih preteklih poročanjih itd.)
- 2.) Preverimo avtorja novice (ali avtor sploh obstaja, ali je avtor poznan novinar, ali je njegovo ime izmišljeno itd.)
- 3.) Preverimo vir (ali je vir zanesljiv (npr. ugledni mediji), ali so uporabljeni citati resnični in pravilno navedeni itd.)
- 4.) Pred delitvijo novice o njej premislimo (ali se je pojavila v osrednjih medijih, kakšen naslov ima (če je le-ta preveč vabljev je novica najverjetneje lažna) itd.)
- 5.) O najdeni lažni novici opozorimo ljudi

8 ANKETA MED DIJAKI GIMNAZIJE RAVNE NA KOROŠKEM

8.1 Potek raziskave

Tabela 2: Spol in letnik sodelujočih v raziskavi

		LETNIK				Σ	%
		1.	2.	3.	4.		
SPOL	ženske	20	8	13	14	55	69
	moški	6	6	6	7	25	31
Σ		26	14	19	21	80	
%		33	18	24	26		100

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem navedla precej teoretičnih pojmov in rezultatov raziskav, ki zajemajo zanimanja mladih na različnih področjih, vse od vsakdanjih življenjskih vrednot do politične participacije in uporabe medijev. Z anketnim vprašalnikom (glej prilogo 3) sem poskušala preveriti, če navedbe v vseh aspektih teoretičnega dela zares držijo, ter potrditi oz. ovreči nekaj svojih hipotez.

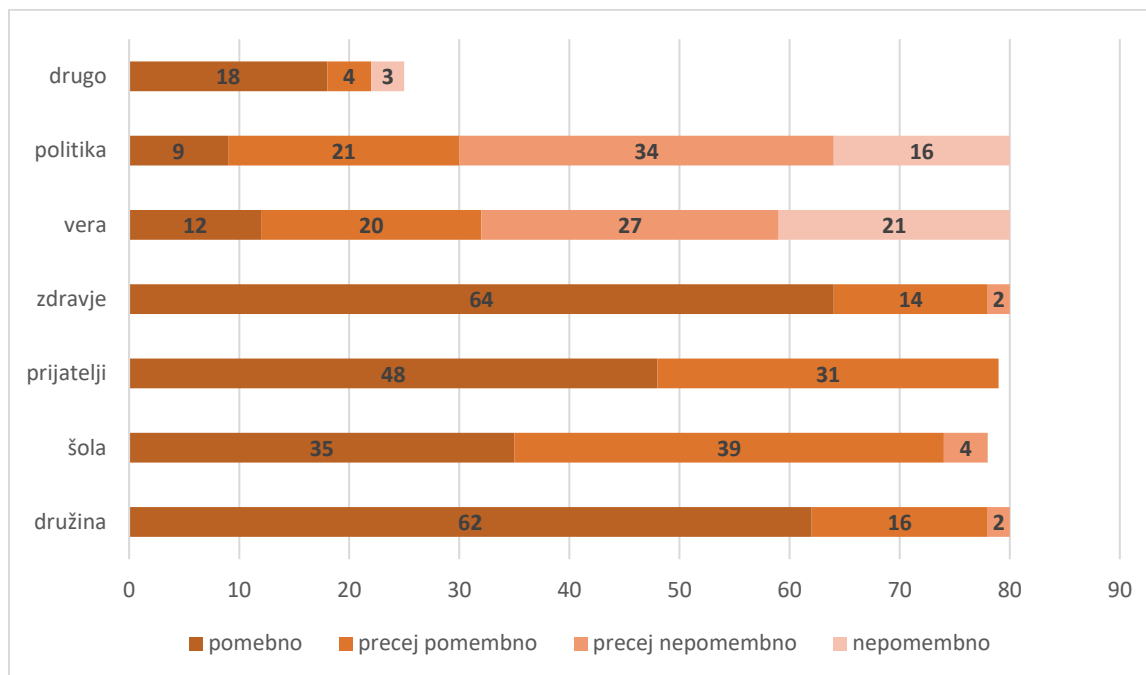
Pri izbiranju fokusne skupine sem poskušala doseči ravnovesje med številom dijakinj in dijakov, vendar na gimnaziji Ravne na Koroškem to ni bilo mogoče, saj le-to obiskuje precej več deklet kot fantov, zato sem se na koncu odločila, da iz vsakega letnika anketiram dijake naključno izbranega razreda.

Skupno se je na anketo odzvalo 80 dijakov, od tega 55 deklet in 25 fantov, v starostni skupini od 15 do 19 let.

8.2 Rezultati raziskave

8.2.1 Pomembnost področij za mlade

Graf 1: Pomembna področja za mlade

Za začetek sem žela preveriti kakšne so vrednote mladih danes. Prvo vprašanje sem anketiranim dijakom zastavila tako, da so morali v preglednici obkljukati kako pomembna se jim zdijo določena področja v življenju.

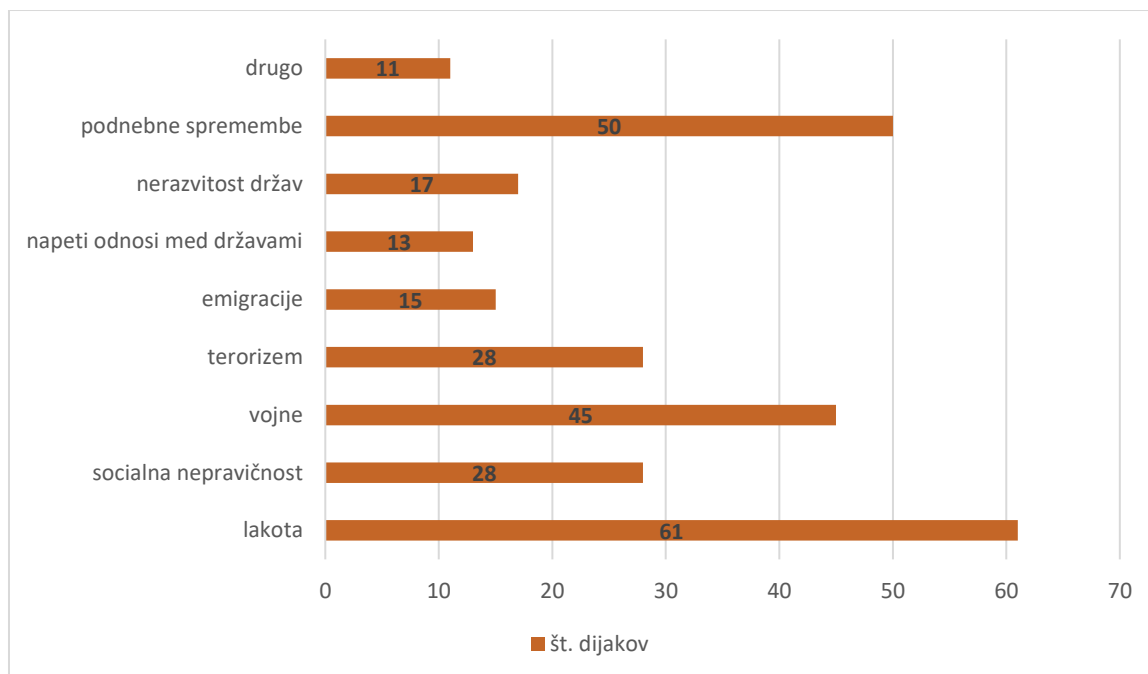
Povsem pričakovano je bilo, da bodo dijaki kot najpomembnejše področje označili zdravje (80%), ki mu sledita družina (78%) in prijatelji (61%). Poleg šole so bila to tudi edina področja, kjer nobeden izmed dijakov ni označil, da se jim to področje zdi nepomembno. Najmanjši odstotek pomembnosti so dijaki pripisali veri (15%) in politiki (11%). Nekoliko me je presenetilo, da je kljub temu še vedno večina dijakov mnenja, da je vera in politika le nista povsem nepomembni, vendar sta zanje še vedno precej nepomembni področji. Tako so pri opciji *precej nepomembno*, politiki pripisali 43% in veri 34%.

Pod opcijo *drugo* so dijaki lahko zapisali katera področja se jim zdijo pomembna oz. nepomembna vendar v razpredelnici niso bila navedena. Anketirani dijaki so sem vpisali predvsem področja, ki sem jim zdijo pomembna. Najpogostejši navedeni odgovori so tako bili prosti čas, zabava in šport.

Rezultati pri tem vprašanju se povečini skladajo z ugotovitvami ostalih raziskav, ki sem jih navedla v teoretičnem delu raziskovalne naloge.

8.2.2 Katere so največje težave na svetu?

Graf 2: Največji globalni problemi po mnenju mladih

Pri drugem vprašanju me je zanimalo kaj za mlade predstavlja največje težave s katerimi se trenutno spopada človeštvo. Izmed danih možnosti so dijaki morali označiti tri odgovore, za katere so bili mnenja, da predstavljajo trenutno najpomembnejše globalne probleme.

Iz dobljenih odgovorov sem lahko razbrala, da so po mnenju mladih največje težave sodobnega sveta lakota, podnebne spremembe in vojne. Od tega se jim največji problem zdi lakota. Za ta odgovor se je odločilo 61 dijakov oz. 76% vseh anketirancev. Kot najmanjše grožnje sodobnemu svetu pa dojemajo nerazvitost držav, emigracije in napete odnose med državami.

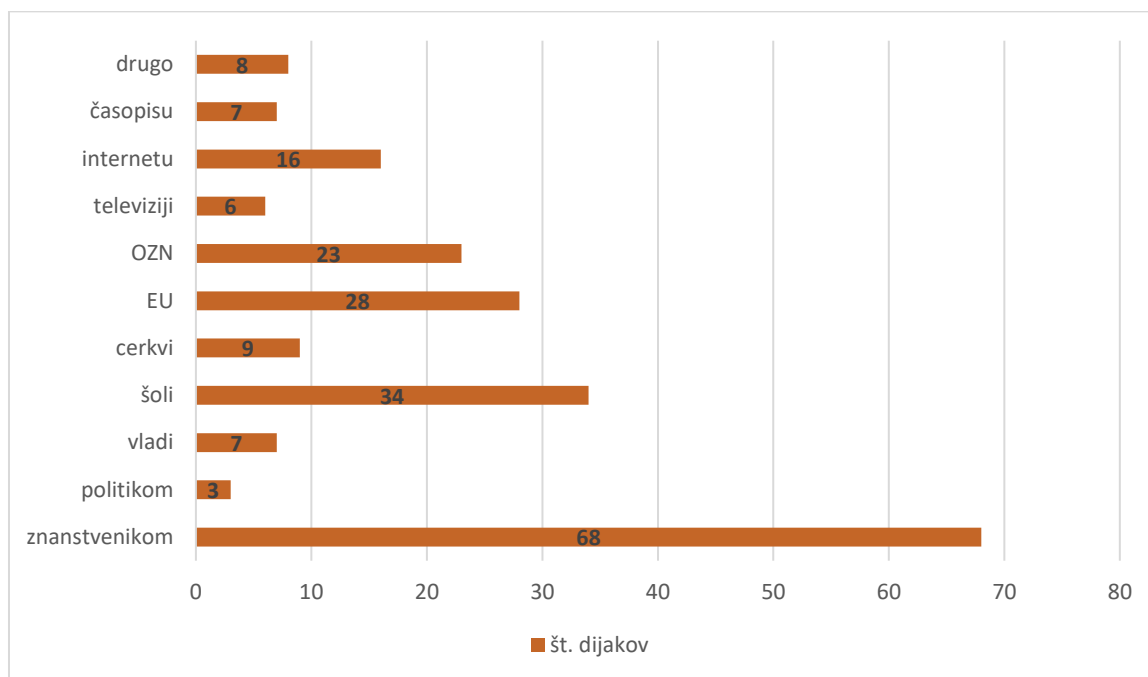
Če so dijaki bili mnenja, da nič od naštetega ne predstavlja težav, so lahko obkljukali tudi možnost *drugo*. Za to možnost se je odločilo enajst (11) dijakov, ki so si bili največini enotni, da največjo težavo sodobnega časa predstavlja politika. Že pri drugem vprašanju sem tako lahko potrdila svoje domneve, da imajo mladi izrazito negativen odnos do politike.

Pojavil pa se je tudi odgovor *koronavirus* (1 odgovor), kar me ni presenetilo, kvečjemu mi je dokazalo, da nekateri mladi še vedno spremljajo aktualno dogajanje, saj sem anketo izvedla, še preden je koronavirus postal glavna tema v vseh slovenskih medijih.

8.2.3 Zaupanje institucijam

Tretje vprašanje sem razdelila na dva dela. V prvem delu me je zanimalo katerim institucijam mladi danes najbolj zaupajo, v drugem delu pa sem jih povprašala katerim institucijam najmanj zaupajo. S tem vprašanjem sem želela preveriti predvsem koliko mladi v resnici zaupajo politiki in političnim institucijam. Enako kot pri prejšnjem vprašanju sem tudi tukaj sodelujoče v anketi prosila, da pri vsakem vprašanju označijo tri možnosti.

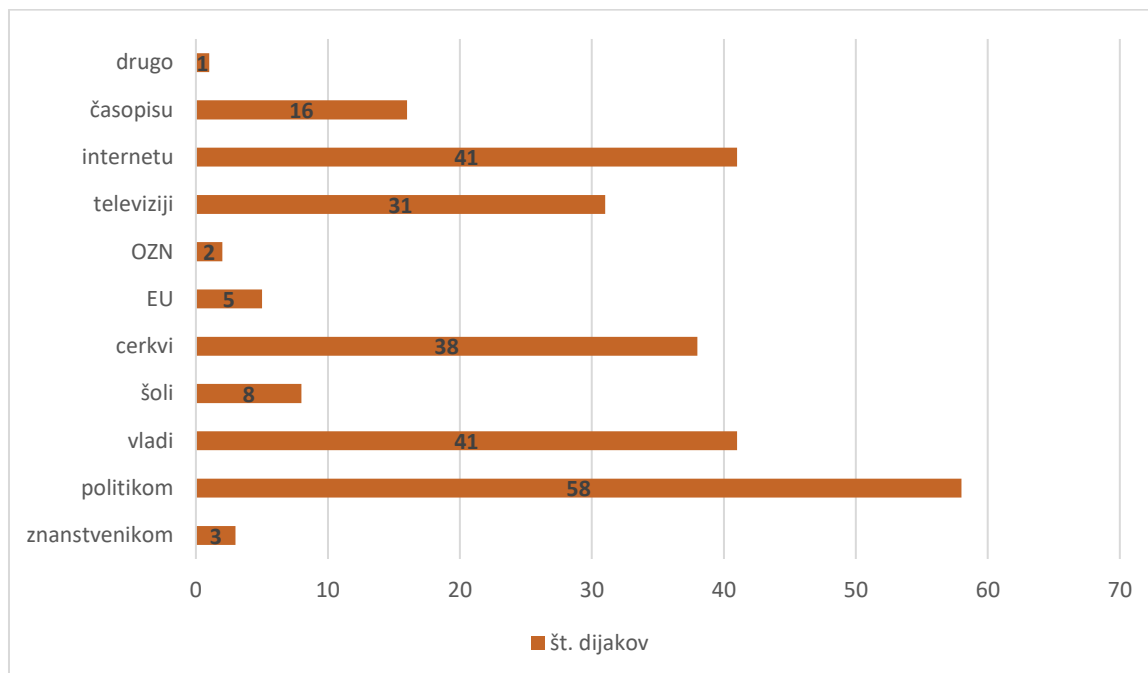
Graf 3: Katerim institucijam mladi najbolj zaupajo

Kot sem navedla že zgoraj, me je v prvem delu zanimalo katerim institucijam mladi najbolj zaupajo. Mladi, z veliko prednostjo, najbolj zaupajo znanstvenikom (85%) in šoli (43%), kar sem tudi domnevala. Presenetilo pa me je, da so dijaki na tretje mesto postavili Evropsko unijo, ki ji zaupajo v 35%. Še bolj presenetljivo pa je bilo, da EU takoj sledi Organizacija Združenih narodov (OZN), ki ji zaupa nekoliko več kot četrtnina vseh vprašanih. Presenetljivo je predvsem to, da mladi v takšni meri zaupajo naddržavnim političnim institucijam.

Tudi tukaj pa so anketiranci imeli na voljo odgovor *drugo*. Za to opcijo se je pri tem vprašanju odločilo osem (8) dijakov, ki pa so s svojimi odgovori bili skoraj polovično razdeljeni na tiste, ki najbolj zaupajo družini in tiste, ki ne zaupajo nikomur.

Graf 4: Katerim institucijam mladi najmanj zaupajo

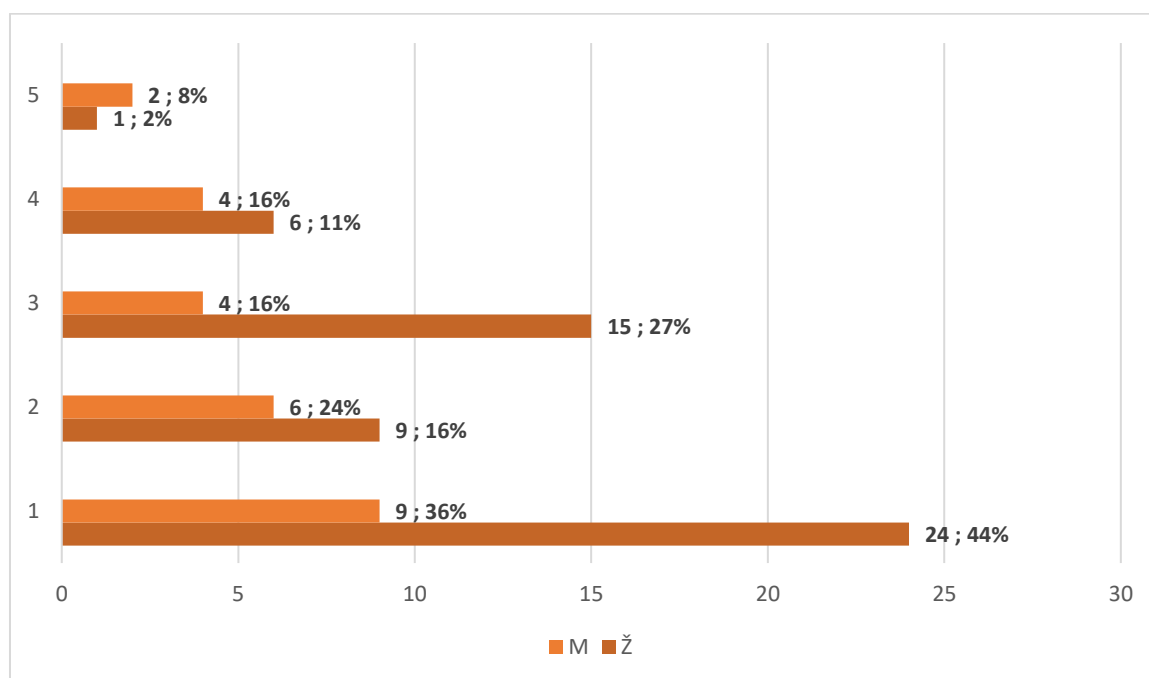
V drugem delu me je zanimalo katerim institucijam mladi najmanj zaupajo. Kot sem pričakovala so anketiranci za institucijo, kateri najmanj zaupajo označili politike. Nezaupanje vanje je izrazilo kar 73% vseh anketirancev. Sledila jim je vlada, ne zaupa ji nekoliko več kot polovica vseh vprašanih in precej presenetljivo, internet. Predvidevala sem, da bodo mladi množičnim medijem, glede na aktualni trende in pretekle raziskave, zaupali precej bolj, kot se je izkazalo. Nezaupanje v internet je izrazilo 51% vseh anketiranih dijakov, s čimer je internet v nezaupanju prehitel tudi cerkev in televizijo.

S tem delom vprašanja so se potrdile tudi moje domneve, da mladi ne zaupajo politiki ali državnim političnim institucijam. Tudi tukaj se je, tako kot v prvem delu vprašanja potrdilo, da mladi precej nad pričakovanji zaupajo EU in OZN, saj je nezaupanje vanju izrazilo le petintrideset (35) oz. 29% vseh vprašanih dijakov.

8.2.4 Zanimanje za politiko

Pri prejšnjih vprašanjih sem že preverjala kakšno vlogo mladi v svojih življenjih pripisujejo politiki, ter koliko politiki in političnim institucijam zaupajo oz. ne zaupajo. S tem vprašanjem pa sem želela izvedeti še koliko mlade politika v resnici zanima. Na lestvici od 1 (me ne zanima) do 5 (zelo me zanima) so morali anketirani dijaki označiti koliko menijo, da se zanimajo za politiko. Poleg tega sem pri tem vprašanju želela še posebej preveriti kakšna je povezava med spolom in zanimanjem za politiko.

Graf 5: Povezava med spolom in zanimanjem za politiko

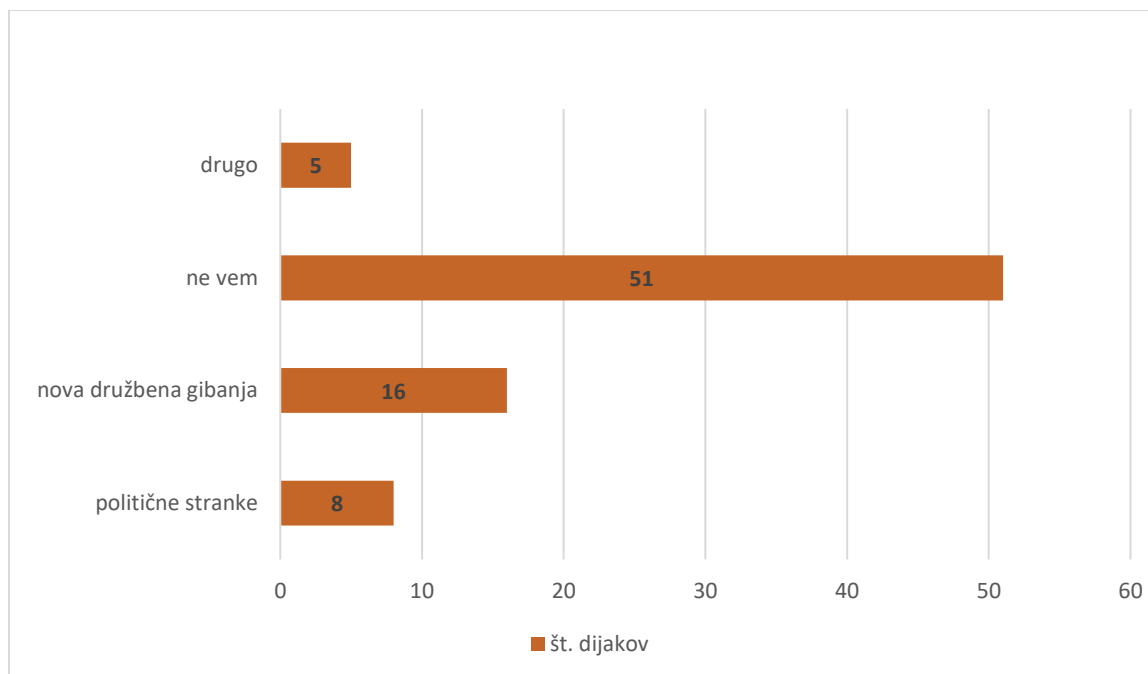

Glede na podatke, ki sem jih navedla v teoretičnem delu, sem pričakovala, da mladih politika ne zanima, kar sem z odgovori na to vprašanje lahko le še potrdila. 41% vprašanih dijakov je namreč navedlo, da jih politika sploh ne zanima. Izmed osemdeset (80) sodelujočih v anketi so le trije (3) oz. 4% odgovorili, da jih politika zelo zanima.

V sodobni družbi še vedno velja prepričanje, da je politika še vedno moška domena in se posledično zanjo tudi bolj zanimajo. S to posebno analizo iz ankete dobljenih podatkov, sem želela preveriti, če to drži tudi med mladimi. Rezultati so pokazali, da, gledano v odstotkih, se dekleta za politiko zanimajo manj kot fantje. 44% vseh anketiranih deklet je odgovorilo, da se za politiko sploh ne zanimajo, medtem je pri fantih ta odstotek nekoliko nižji (36% vseh anketiranih fantov). Zanimanje za politiko je kljub vsemu pri obeh spolih še vedno zelo nizko, vendar je odstotek zanimanja pri fantih (8%) še vedno višji kot pri dekletih (2%).

8.2.5 S čim se dijaki najlažje identificirajo?

Graf 6: S čim se mladi v politiki najlažje identificirajo

Pri tem vprašanju me je zanimalo s čim se lahko mladi danes v politiki, po njihovem mnenju, najbolj identificirajo oz. poistovetijo.

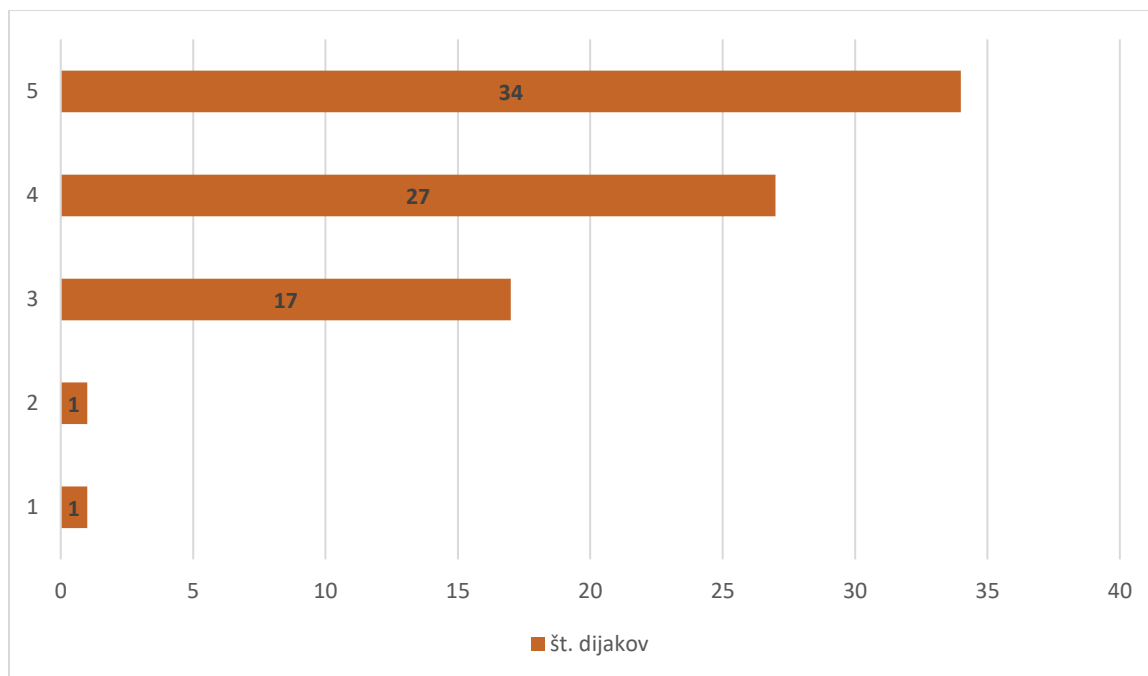
Pričakovala sem, da jih bo zelo malo odgovorilo, da se najlažje poistovetijo s političnimi strankami, ter da jih bo največ, glede na aktualne globalne trende (podnebni štrajki ipd.), odgovorilo, da se najlažje poistovetijo z novi družbenimi gibanji (npr. okoljevarstvenim, mirovniškim itd.). Res se je najmanj dijakov odločilo za odgovor *politične stranke* in sicer le osem (8) oz. 10% vseh vprašanih, vendar se jih je tudi za odgovor *nova družbena gibanja* odločilo le enkrat več, torej šestnajst dijakov oz. 20% vseh vprašanih. Presenetilo me je, da jih kar enainpetdeset (51) ne ve s čim se lahko najbolj poistovetijo. Tudi pri tem vprašanju so imeli na možnost odgovor *drugo* za katerega se je odločilo pet (5) dijakov, vendar so potem pod drugo zapisali stvari, ki bi jih lahko razvrstili ali pod odgovor *nova družbena gibanja* ali *politične stranke*.

Glede na dobljene odgovore, bi lahko predvidevala, da anketiranci vprašanja niso dobro razumeli ali pa o teh zadevah nikoli niso pretirano razmišljali in jih dojemali kot nekaj dejansko političnega (npr. sodelovanja v okoljevarstvenem gibanju niso nikoli imeli za politično udejstvovanje).

8.2.6 Pomen dobrih odnosov v mednarodni skupnosti za mlade

Graf 7: Pomen dobrih odnosov v mednarodni skupnosti za mlade

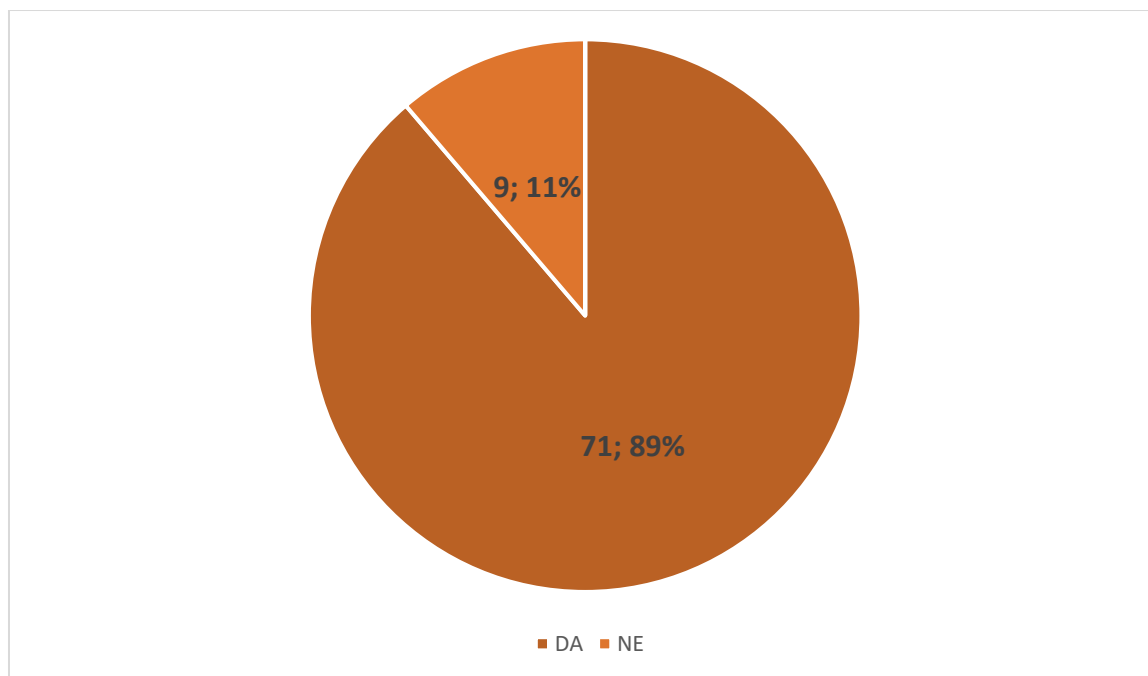
Šesto vprašanje sem zastavila podobno kot četrto. Anketirance sem prosila, da na lestvici od 1 (nepomembno) do 5 (zelo pomembno) označijo, kako pomembni se jim zdijo dobri odnosi v mednarodni skupnosti.

Glede na odgovore, ki sem jih dobila na drugo zastavljeno vprašanje, mladi napetih odnosov med državami ne vidijo kot svetovnega problema in jim ne pripisujejo posebne pomembnosti, zato sem predvidevala, da bodo tudi mnenja, da dobri odnosi v mednarodni skupnosti niso pomembni, vendar so tukaj rezultati precej bolj zanimivi, kot sem jih pričakovala. Več kot 40% vseh anketiranih dijakov je namreč mnenja, da so dobri odnosi v mednarodni skupnosti zelo pomembni in le en (1) dijak je označil, da so dobri odnosi v mednarodni skupnosti nepomembni.

Iz teh odgovorov bi lahko predvidevala, da mladim kljub temu ni povsem vseeno kaj se dogaja v mednarodni politiki, torej jim ni vseeno ali bo na drugem koncu sveta prišlo do oboroženih spopadov ali bo celoten svet živel v miru in blaginji.

8.2.7 Spremljanje aktualnega dogajanja po sveti

Graf 8: Spremljanje aktualnega dogajanja med mladimi

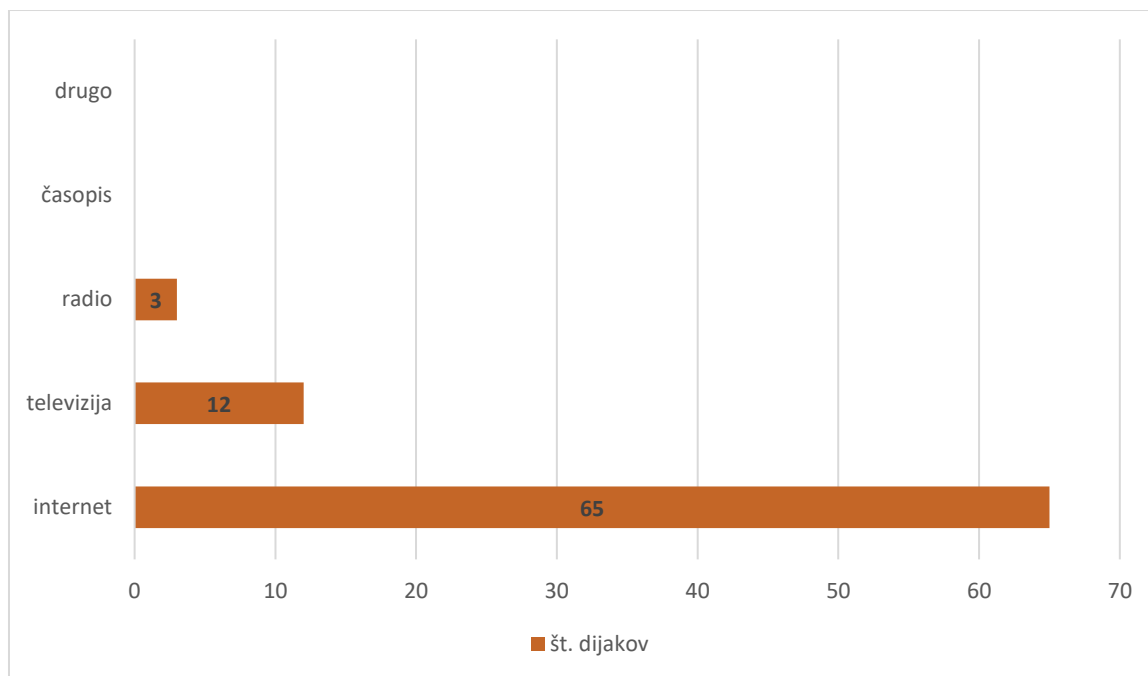

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem večkrat opozorila na nevarno apatičnost mladih glede zanimanja za mednarodno skupnost in nevednost glede aktualnega dogajanja. Tudi sama sem se želela prepričati ali so mladi dejansko tako nezainteresirani ali se morda le zanimajo za aktualno dogajanje.

Glede na ugotovitve v teoretičnem delu bi bilo pričakovati, da bo večina mladih odgovorila, da aktualnega dogajanja ne spremljajo, vendar se je izkazalo, da v tem primeru skoraj 90% anketirancev spremlja aktualno dogajanje.

8.2.8 Najpogosteje uporabljeni mediji za spremljanje novic

Graf 9: Katere medije mladi uporabljajo za spremljanje novic

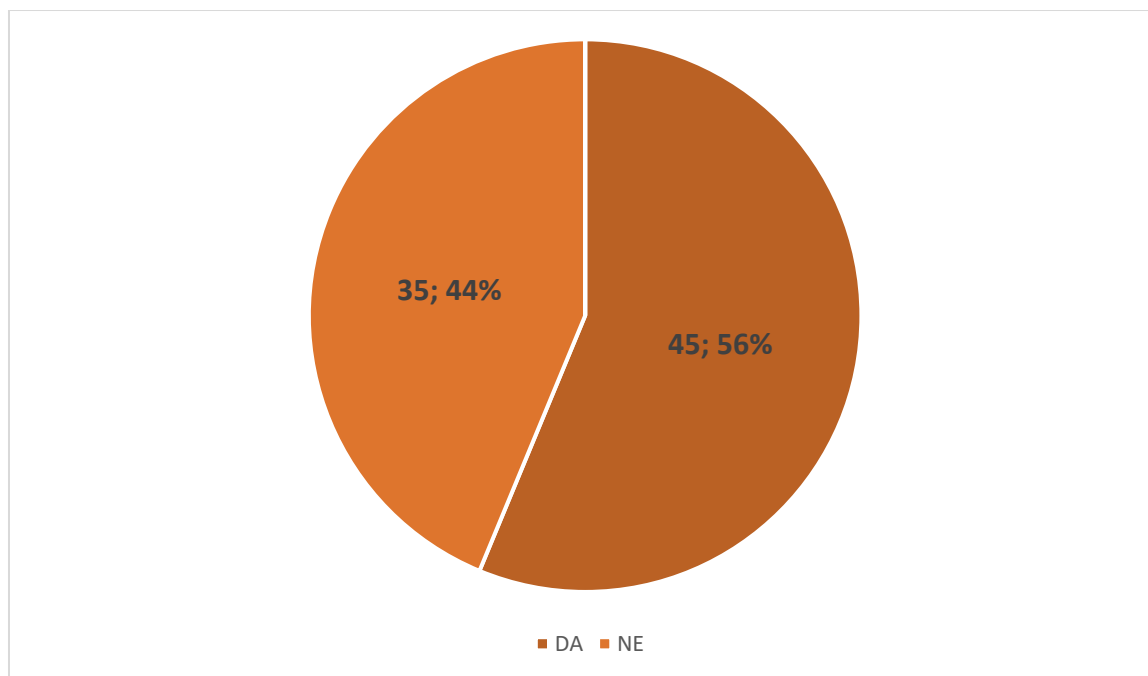

V navezavi na prejšnje vprašanje sem dijake v anketi povprašala tudi kateri množični medij najpogosteje uporabljajo za spremljanje aktualnih novic, če jih sploh spremljajo.

Če je bilo pri prejšnjem vprašanju presenetljiv odstotek mladih, ki aktualne novice spremljajo, pri tem vprašanju pri odgovorih ni bilo posebnosti. Povsem pričakovano mladi za spremljanje novic uporabljajo internet. Le-tega uporablja 81% vseh vprašanih, precej manj, 14% jih za spremljanje novic uporablja televizijo in le 4% aktualne novice spremlja po radiu. Prav tako po pričakovanjih, mladi časopisa, v klasični tiskani obliki, za spremljanje aktualnih novic ne uporabljajo več.

8.2.9 Lažne novice

Graf 10: Poznavanje lažnih novic med mladimi

Vse pogosteje se, tudi mladi, v medijih soočamo z lažnimi novicami. Zanimalo me je ali jih mladi, glede na to da veljajo za tehnološko najbolj pismen del prebivalstva, prepoznajo in v primeru, da jih, kako.

Kljub veliki tehnološki pismenosti lažnih novic še vedno ne prepozna skoraj polovica (natančneje 44%) anketiranih mladih. Da lažne novice prepoznajo je prepričanih petinštirideset (45) oz. 56% anketirancev, od tega jih je 34 odgovorilo tudi na podvprašanje kako jih prepoznajo.

V odgovorih do si bili dijaki enotni, da lažne novice prepoznajo po napihovanju novic, slovničnih napakah, nepreverljivih in nerealističnih dejstvih ter malo in neskladnih podatkih. Mnogi so v svojem odgovoru navedli tudi kako se izogniti zaupanju lažnim novicam. Kot predloge in rešitve so navedli, da je novico potrebno preveriti pri več različnih in verodostojnih virih (uradne spletne strani, nacionalne televizije itd.). Enotni pa so si bili tudi v mnenju, da če o isti novici z istimi oz. podobnimi podatki ne poročajo različni viri in mediji, novica ni verodostojna in obstaja velika verjetnost da je lažna.

Ker so lažne novice sodobnejši pojav in so vse pogostejše verjamem, da se bomo vsi o njih in njihovem prepoznavanju še učili ter se jih še naprej po najboljših možnostih izogibati.

9 KAJ LAHKO NA TEM PODROČJU STORIMO

9.1 Kaj zanima mlade?

Na zadnje vprašanje je bilo zastavljeno kot odprto vprašanje in nanj ni bilo obvezno odgovoriti, vendar se je nanj vseeno odzvalo petdeset (50) od skupno osemdeset (80) anketiranih dijakov oz. skoraj tri četrtine vseh anketiranih. Želela sem, da dijaki povedo svoje mnenje oz. predloge kako bi po njihovem mnenju mlade lahko bolje spodbudili k zanimanju za mednarodno skupnost.

Po analizi odgovorov se je izkazalo, da si je večina anketiranih dijakov enotnih, da o mednarodni skupnosti in politiki niso dovolj poučeni oz. se zavedajo, da o aktualnih temah o mednarodni skupnosti in politiki, niso dovolj poučeni. Mladi si želijo predvsem preprostejši prikaz oz. razlage dogajanja v mednarodni skupnosti, ter večjo vključenost v delovanje političnih institucij in organizacij v sklopu mednarodne skupnosti. Več kot polovica vseh anketiranih dijakov pa je izpostavila tudi problem, da se o teh zadevah v šoli ne učijo prav veliko oz. se o aktualnem dogajanju pri pouku skorajda ne pogovarjajo, pogrešajo pa tudi debate na teme iz mednarodne skupnosti.

Rešitve za nastale težave, glede nezanimanja mladih za mednarodno skupnost, mladi vidijo predvsem v sklopih predavanj, delavnic in projektov na tematiko politike in mednarodne skupnosti. Želeli pa bi si tudi kakšno predstavitev poklicev, ki jih lahko najdemo v institucijah in organizacijah mednarodne skupnosti, ter več izletov v institucije le-teh.

Osebnostno pa sta se mi najbolj zanimiva predloga oz. rešitvi zdela ustvarjanje ideološko nevtralnega časopisa o političnem dogajanju v mednarodni skupnosti za mlade, ter predstavitev zanimivih tem o le-tej na socialnih omrežjih pristojnih institucij in organizacij, ki bi se zadevale predvsem mladih. Po mnenju dijakov naj bi slednja pripomogla k približevanju mednarodne skupnosti mladim in jim tako pokazala, da je le-ta pomembna tudi za njihova življenja, saj so njihovi polnopravni člani in s tem del širše mednarodne skupnosti.

9.2 Kaj na tem področju nudi šolski sistem

Evropska unija, katere članica je tudi Slovenija, se zaveda problematike nizke politične participacije mladih, zato se precej posveča mladim in kako jih spodbuditi k aktivnemu državljanstvu in višji participaciji. Vsa ta prizadevanja pa naj bi se vključila tudi v šolske sisteme držav članic. Svet Evrope je prepričan, da bi morale izobraževanje mladim nuditi znanje o relevantnih temah kot so demokracija, pravice in svoboščine, politika ipd. Skozi proces izobraževanja naj bi mladi pridobili veščine, kot do npr. sposobnost za aktivno participacijo in sposobnost dobrega medkulturnega dialoga. Vse skupaj pa naj bi vsem sodelujočim v procesu izobraževanja pomagalo razviti odnose do politike in mednarodne skupnosti, ki bi bili v skladu z njihovimi vrednotami (povzeto po Cunk in Reitalu, 2012: 10).

V svoji raziskovalni nalogi bom, zaradi narave le-te, navedla le učne načrte, ki zavzemajo srednješolsko izobraževanje. Učenci se sicer s podobnim izobraževanjem srečajo že v sedmem in osmem razredu osnovne šole v sklopu predmeta *domovinska in državljanska vzgoja ter etika*.

Učni načrti za predmete na tematiko politike in mednarodne skupnosti v srednjih šolah:

- **GIMNAZIJA – sociologija:** opredelitev odločanja v skupnosti, opredelitev razumevanja in ovrednotenja delovanja različnih subjektov pri odločanju v demokratičnih družbah in razumevanje procesov odločanja v modernih organizacijah. Osvajanje znanja glede demokratične politične ureditve Slovenije (volilni sistem, politično delovanje, oblike participacije in odločanja s strani državljanov, struktura slovenskega političnega sistema). Poleg tega naj bi temo politične participacije mladih obravnavale obvezne izbirne vsebine, vendar ker je to interna stvar vsake gimnazije, le-ta ni vedno realizirana.
- **NIŽJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE – družboslovje in naravoslovje:** učni sklop *sporazumevanje in odločanje v družbi*. Dijaki naj bi razumeli značilnosti modernih držav, pomen politične participacije in osnovne principe politične organiziranosti v Sloveniji.
- **SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE – družboslovje:** sporazumevanje in odločanje v skupnosti (dijaki naj bi se naučili pojasniti delovanje političnih institucij in postopek volitev v parlamentarni demokraciji), razumevanje delovanja državnih organov in njihove pristojnosti, dijaki naj bi prav tako bili sposobni razložiti postopek pridobivanja uradnih informacij, ter na spletu poiskati relevantne institucije, zakone in pravilnike.
- **SREDNJE STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE – sociologija:** država in politika sta le ena izmed izbirnih vsebin. Ali ju bodo dijaki pri pouku obravnavali je tako stvar interne šolske politike.

(povzeto po Cunk in Reitalu 2012, 11-14).

9.3 Okvirni načrt projektne dneva za gimnazije

S pomočjo podatkov navedenih v teoretičnem delu, ter podatkov pridobljenih v anketi, sem se odločila izdelati še okvirni načrt projektne dneva primerne za izvajanje na slovenskih gimnazijah.

Sam projektne dan bi bil razdeljen na dva dela, ki bi skupno trajala šest šolskih ur.

1. DEL

- **čas trajanja:** 3. šolske ure
- **tema:** splošne predstavitve

Tabela 3: 1. del projektne dneva

čas trajanja	aktivnost	predlogi
15 min	Uvod v projektne dan: kratka predstavitev dnevne aktivnosti	
60 min	Predstavitev 1: organizacija, ki se ukvarja z mladinsko politiko oz. mladimi v mednarodni skupnosti	Organizacijo bi predstavil eden izmed njenih predstavnikov. Dijakom bi predstavil njihovo delo in aktivnosti. <u>PREDLOGI:</u> društvo Evropski mladinski parlament Slovenija, UNESCO mladinska platforma, Mladinski svet Slovenije ipd.
60 min	Predstavitev 2: poklic povezan z delom v politiki in/ali mednarodni skupnosti	Gost (pripravnik, študent (npr. mednarodnih odnosov)) bi predstavil kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje poklica, kakšne so naloge uslužbenca na dotičnem položaju, kakšne so prednosti in slabosti poklica ipd. Na kratko bi predstavil tudi, kakšni poklici so v ustanovi/organizaciji prisotni. <u>PREDLOGI:</u> delo pripravnika v Evropskem parlamentu, možnosti za delo pri OZN ipd.

2. DEL

- **čas trajanja:** 3. šolske ure
- **tema:** predavanje, delo po skupinah na temo predavanja, predstavitev skupinskega dela, kratka debata na temo predstavitev

Tabela 4: 2. del projektne dneva

čas trajanja	aktivnost	predlogi
60 min	Predavanje: na temo iz mednarodne skupnosti	Gost iz organizacije/društva bi dijakom predstavil pomen le-tega za mednarodno skupnost, kakšne so naloge organizacije/društva, kako se vanj lahko vključijo mladi itd. Stekel bi lahko tudi pogovor o aktualnih temah, ki zadevajo in so v pristojnosti organizacije/društva. <u>PREDLOGI:</u> Greenpeace Slovenija, Amnesty International Slovenija, Društvo za Združene narode Slovenije ipd.
45 min	Delo v skupinah: na teme, ki so jih poslušali skozi predavanje	Dijaki bi se razdelili v skupine in se še bolj poglobili v določene teme, ki so jih obravnavali v predavanju. Naloga dijakov bi bila tudi, da izdelajo plakat, s pomočjo katerega bodo svoje ugotovitve kasneje predstavili drugim.
30 min	Predstavitve rezultatov: predstavitve po skupinah	Dijaki bi po skupinah ostalim sodelujočim na kratko predstavili temo, v katero so se poglobili med skupinskim delom, ter zaključke oz. rezultate do katerih so med delom prišli.

10 ZAKLJUČEK

Mednarodna skupnost je kompleksen mehanizem, katerega del smo mi vsi. Mladi se pogosto čutijo, kot da s strani voditeljev le-te, niso slišani in zato se jim ne zdi pomembno, da bi se zanj še zanimali, se o njej izobraževala, ter v njej sodelovali. To je privedlo do zelo nizke participacije mladih v mednarodni skupnosti o kateri sem pisala že v teoretičnem delu raziskovalne naloge. Če se bosta stopnji nezanimanja in apolitičnosti mladih še nižali lahko situacija postane nevarna, saj če gledamo na prihodnost je to skupina prebivalstva, ki bo kmalu prevzela vodenje sveta.

Ugotovila sem, da v Sloveniji vendarle še nismo na tako kritični stopnji kar se tiče participacije mladih in da je situacija rešljiva. »Mladi danes na mednarodno skupnost in politiko gledajo drugače, kot so nanjo gledali njihovi predniki, zato je potrebno prilagoditi politične aktivnosti tako, da bi bile le-te bližje mladim. Bolj kot z uveljavljenimi političnimi institucijami, se namreč mladi danes lahko poistovetijo z novimi družbenimi gibanji (npr. okoljevarstveno), kar pa bistveno vpliva na njihovo obliko politične participacije (povzeto po Oman, 2006)«.

Na začetku pisanja raziskovalne naloge sem si postavila pet hipotez, ki so se delno nanašale na ugotovitve v teoretičnem delu, vendar sem jih želela potrditi oz. ovreči še s pomočjo rezultatov, ki sem jih pridobila v anketi izvedeni med dijaki gimnazije Ravne na Koroške, v sklopu empiričnega dela raziskovalne naloge.

- **H1:** *Mladi danes politike ne dojemajo kot pomembne vrednote.*

To hipotezo lahko potrdim, saj so rezultati ankete pokazali, da več kot polovica anketiranih dijakov meni, da politika v njihovem življenju ni pomembna. Od osemdeset (80) anketirancev, jih je le devet odgovorilo, da je politika v njihovem življenju pomembna.

- **H2:** *Mladi politikom in političnim institucijam ne zaupajo.*

To hipotezo lahko delno potrdim. Res je, da mladi politikom in vladi kot instituciji ne zaupajo, vendar se je kljub temu izkazalo, da jih presenetljivo veliko mladih zaupa naddržavnim političnim institucijam kot sta Evropska unija, ki ji je v anketi zaupanje izkazalo 35% vprašanih in Organizacija Združenih narodov, kateri je zaupanje izkazala več kot četrtnina vprašanih.

- **H3:** *Za politiko se fantje zanimajo bolj kot dekleta.*

To hipotezo lahko potrdim. Zanimanje za politiko je sicer zelo nizko tako pri fantih kot pri dekletih, vendar je odstotek zanimanja zanj, še vedno za več kot polovico višji pri fantih.

- **H4:** *Mladih se dobri odnosi v mednarodni skupnosti ne zdijo pomembni.*

To hipotezo lahko ovržem. Kljub splošnemu nezanimanju za politiko in participacijo v mednarodnih odnosih, je več kot 40% vseh anketiranih dijakov odgovorilo, da se jim zdijo dobri odnosi v mednarodni skupnosti zelo pomembni. Le eden izmed anketirancev, pa je bil mnenja, da so dobri odnosi v mednarodni skupnosti nepomembni.

- **H5:** *Mladih aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti ne zanima, zato ga ne spremljajo.*

Tudi to hipotezo lahko ovržem, saj je skoraj 90% vseh anketirancev odgovorilo, da spremljajo aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti. Dogajanje najpogosteje spremljajo na internetu, vendar se tukaj pojavi težava, saj jih še vedno skoraj polovica ne ve kako prepoznati lažne novice, zato obstaja velika verjetnost, da kljub temu, da dogajanje spremljajo o le-tem dobijo napačne informacije.

Izpolnila pa sem tudi cilj, ki sem ga s pisanjem naloge želela doseči. Mladi so se namreč v precejšnjem številu odzvali s predlogi kako mlade spodbuditi k večji participacije v mednarodni skupnosti. Razlog za trenutno nizko raven participacije vidijo predvsem v nizki stopnji izobraženosti o mednarodni skupnosti. Krivca za to vidijo predvsem v šolskem sistemu, saj le-ta po njihovem mnenju pri pouku ne nudi dovolj informacij o politiki, političnih sistemih in mednarodni skupnosti. Večina mladih si je enotnih, da bi si želeli več predavanj, delavnic in projektov na tem politike in mednarodne skupnosti, ter predstavitev poklice in možnosti, ki jim jih le-ta nudi.

Ta naloga odpira tudi precej možnosti za nadaljnje raziskave. Raziskavo bi lahko razširili še na zadnje triletje osnovne šole, ter na ostale programe srednješolskega izobraževanja. S tem bi dobili še širšo sliko zakaj mladih sodelovanje v mednarodni skupnosti ne zanima, ter bi lahko lažje poiskali rešitve za nastalo situacijo. Z obširnejšo raziskavo bi lahko sestavili tudi več različnih programov projektnih dni, ki bi bili namenjeni različnim stopnjam izobraževanja.

Nizka participacija mladih v mednarodni skupnosti postaja tudi eden izmed največjih problemov sodobnega sveta, vendar verjamem, da se nastala situacija da rešiti, če bomo le dovolj združili moči in mladim pokazali, da imajo tudi oni svoj prostor v mednarodni skupnosti, ter kako pomembno je za njeno dobro delovanje, njihovo sodelovanje.

11 VIRI in LITERATURA

11.1 Knjižni viri

- ~ ARLICA, Adriana, et al. 2014. Mladi in organizacija Združenih narodov. Ljubljana: Društvo za Združene narode za Slovenijo.
- ~ BAJZEK, Jože, et al. 2008. Odiseja mladih: sociološka raziskava o mladini. Radovljica: Didakta. **ISBN** 978-961-261-021-0
- ~ BAYLIS, John in SMITH, Steve. 2007. Globalizacija svetovne politike (1. zvezek), Uvod v mednarodne odnose. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. **ISBN** 978-961-235-282-0; 961-235-282-8
- ~ BAYLIS, John, SMITH, Steve in OWENS, Patricia. 2008. Globalizacija svetovne politike (2. zvezek), Mednarodni problemi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. **ISBN** 978-961-235-354-4
- ~ BENKO, Vlado. 1987. Mednarodni odnosi. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
- ~ BENKO, Vlado. 1997. Znanost o mednarodnih odnosih. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- ~ BENKO, Vlado. 2000. Sociologija mednarodnih odnosov. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče. **ISBN** 961-6294-26-1
- ~ CUNK, Katja in REITALU, Liisi. 2012. Glas mladih: učni pripomoček za aktivno državljanstvo. Koper: Kulturno izobraževalno društvo PiNA. **ISBN** 978-961-269-898-0
- ~ DELLA PORTA, Donatella. 2003. Temelji politične znanosti. Ljubljana: Sophia. **ISBN** 961-6294-50-4
- ~ DEVIN, Guillaume. 2008. Sociologija mednarodnih odnosov. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. **ISBN** 978-961-235-324-7
- ~ Globalizacija in vloga malih držav: Slovenija v procesih globalizacije. 2004. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. **ISBN** 961-235-157-0
- ~ Kaj pravijo mladi o medkulturnem dialogu, človekovih pravicah, participaciji, informiranju, Evropski uniji: kvalitativne mladinske raziskave (2003-2008). 2008. Ljubljana: Zavod Movit – EURO<26. **ISBN** 978-961-92614-0-8
- ~ OMAN, Barbara. 2006. Politična participacija mladih: diplomsko delo. Ljubljana: [B. Oman].
- ~ PETRIČ, Ernest. 2010. Zunanja politika: osnove teorije in praksa. Mengeš: CEP, Ljubljana: ZRC SAZU. **ISBN** 978-961-92839-2-9; 978-961-254-196-5
- ~ POČKAR, Mirjam in TAVČAR KRAJNC, Marina. 2017. Sociologija: učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Ljubljana: DZS. **ISBN** 978-961-02-0111-3
- ~ POČKAR, Mirjam, et al. 2011. Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju. Ljubljana: DZS. **ISBN** 978-961-02-0110-6
- ~ RUS, Veljko in TOŠ, Niko. 2005. Vrednote Slovencev in Evropejcev: analiza vrednotnih orientacij Slovencev ob koncu stoletja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, CJMMK. **ISBN** 961-235-200-3

- ~ RUSSETT, Bruce in STARR, Harvey. 1996. Svetovna politika: izbita možnosti. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. **ISBN** 86-80227-49-8
- ~ VIDEMŠEK, Mojca. 2018. Lažne novice v slovenskih spletnih in tiskanih medijih: magistrsko delo. Maribor: M. Videmšek.
- ~ ZOREC, Klavdija. 2013. Političnost mladih v postmodernej družbi. Ljubljana: Vega. **ISBN** 978-961-93392-4-4
- ~ ŽIGON, Tanja in UDOVIČ, Boštjan. 2013. Uvod v mednarodne organizacije. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. **ISBN** 978-961-237-569-0

11.2 Spletni viri

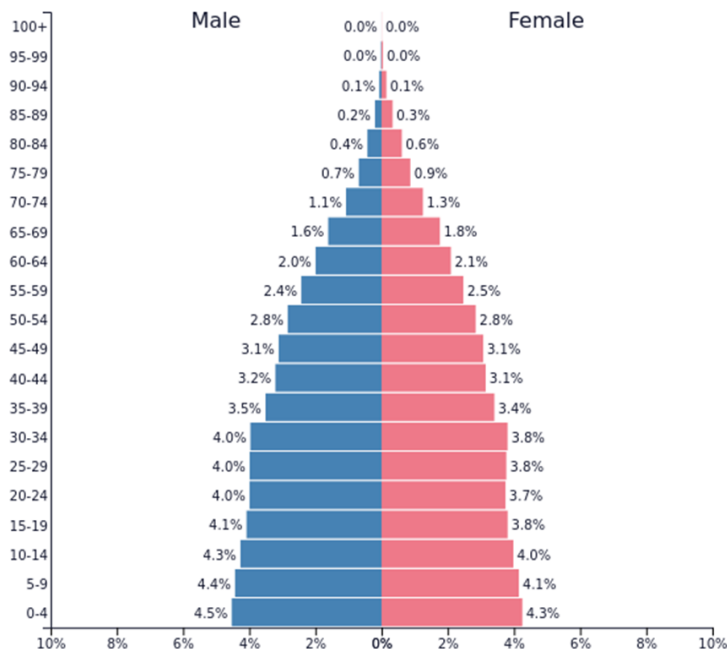
- ~ *Adolescent and youth demographics: a brief overview*. Dostopno na: <https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/One%20pager%20on%20youth%20demographics%20GF.pdf> (3. februar 2020)
- ~ Amnesty International: šola človekovih pravic. 2019. *Migracije*. Dostopno na: <https://sola.amnesty.si/migracije> (23. februar 2020)
- ~ BAUMKIRHER, Tanja. 2019. *Slovenska mladina 2018/19*. Dostopno na: <http://mss.si/novice/izsla-slovenska-mladina-2018-19/> (4. februar 2020)
- ~ CALDWELL, Christopher. 2019. *European Demographics and Migration*. Dostopno na: <https://www.hoover.org/research/european-demographics-and-migration> (3. februar 2020)
- ~ Društvo za Združene narode za Slovenijo. *Mladinska sekcija*. Dostopno na: <https://www.unaslovenia.org/mladi> (23. februar 2020)
- ~ EU Youth Strategy. Dostopno na: https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy_en (28. februar 2020)
- ~ EUR-Lex. *Pariški sporazum – Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja*. Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/content/paris-agreement/paris-agreement.html?locale=sl> (3. marec 2020)
- ~ European Youth Forum. 2015. *Young people and democratic life in Europe*. Dostopno na: <https://www.youthforum.org/young-people-and-democratic-life-europe> (28. februar 2020)
- ~ European Youth Portal. Dostopno na: https://europa.eu/youth/EU_en (29. februar 2020)
- ~ Eurostat. *Being young in Europe today – demographic trends*. 2017. Dostopno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_demographic_trends (3. februar 2020)
- ~ Evropska komisija. *Mednarodne organizacije*. Dostopno na: https://ec.europa.eu/education/knowledge-centre-interpretation/international-organisations_sl (11. februar 2020)
- ~ Evropski mladinski portal. Dostopno na: https://europa.eu/youth/EU_sl (7. februar 2020)
- ~ Fran/SSKJ. Ključ iskanja: *politika*. Dostopno na: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=politika> (3. februar 2020)

- ~ JAMNIK, Polona. 2018. *Marakeška deklaracija*. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042846974> (3. marec 2020)
- ~ Mladinski svet Slovenije. 2017. *Mladinski delegat OZN*. Dostopno na: <http://mss.si/sodelujemo/mladinski-delegat-ozn/> (27. februar 2020)
- ~ MOVIT. 2018. *Svet sprejel resolucijo o strategiji EU za mlade 2019-2027*. Dostopno na: <http://www.movit.si/erasmus-mladi-v-akciji/novice/detajl/clanek/svet-sprejel-resolucijo-o-eu-strategiji-za-mlade-2019-2027/> (20. februar 2020)
- ~ PIRC, Helena. 2020. *Lažne novice: Ali še lahko komu zaupamo?* Dostopno na: <https://www.rtv slo.si/kultura/film/lazne-novice-ali-se-lahko-komu-zaupamo/511179> (8. marec 2020)
- ~ OSCE/ODIHR. 2015. *Promoting and Increasing Youth Political Participation and Civic Engagement in the OSCE Region*. Dostopno na: <https://www.osce.org/odihr/155691?download=true> (20. februar 2020)
- ~ Republika Slovenija, ministrstvo za zunanje zadeve: Stalno predstavništvo RS pri OZN, OVSE in drugih mednarodnih organizacijah na Dunaju. *Organizacija Združenih narodov*. Dostopno na: <http://www.dunaj.predstavnistvo.si/index.php?id=3282> (25. februar 2020)
- ~ STA. 2019. *Hrbtenica mednarodnega humanitarnega prava*. Dostopno na: <https://www.vecer.com/hrbtenica-mednarodnega-humanitarnega-prava-10051998?mView=1&tmpl=component> (15. februar 2020)
- ~ UMAR. 2019. *Poročilo o razvoju 2019*. Dostopno na: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/razvoj_slovenije/2019/slovenski/POR2019_splet1.pdf (26. februar 2020)
- ~ UNESCO. *World Assembly Of Youth*. Dostopno na: <https://en.unesco.org/partnerships/non-governmental-organizations/world-assembly-youth> (21. februar 2020)
- ~ United Nations International Service. *Cilji trajnostnega razvoja*. Dostopno na: http://www.unis.unvienna.org/unis/sl/topics/sustainable_development_goals.html (1. marec 2020)
- ~ United Nations. *Global Issues Overview*. Dostopno na: <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/global-issues-overview/> (29. februar 2020)
- ~ United Nations. *Office of the Secretary-General's Envoy on Youth*. Dostopno na: <https://www.un.org/youthenvoy/> (22. februar 2020)
- ~ Urad Republike Slovenije za mladino. 2019. *Mladinski sektor*. Dostopno na: <https://www.gov.si/teme/mladinski-sektor/> (8. februar 2020)
- ~ Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. 2016. *Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice*. Dostopno na: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Demografske_spremembe_UMAR.pdf (5. februar 2020)

- ~ Varuh človekovih pravic. *Splošna deklaracija človekovih pravic*. Dostopno na:
<http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/>
(1. marec 2020)
- ~ *Vključevanje, participacija in aktivno državljanstvo preko članskih oblik mladinskega dela*. 2009. Dostopno na:
http://www.movit.si/fileadmin/movit/0ZAVOD/Publikacije/Tematske/2009_Vkljucevanje_participacija_in_aktivno_drzavljanstvo.pdf (13. februar 2020)

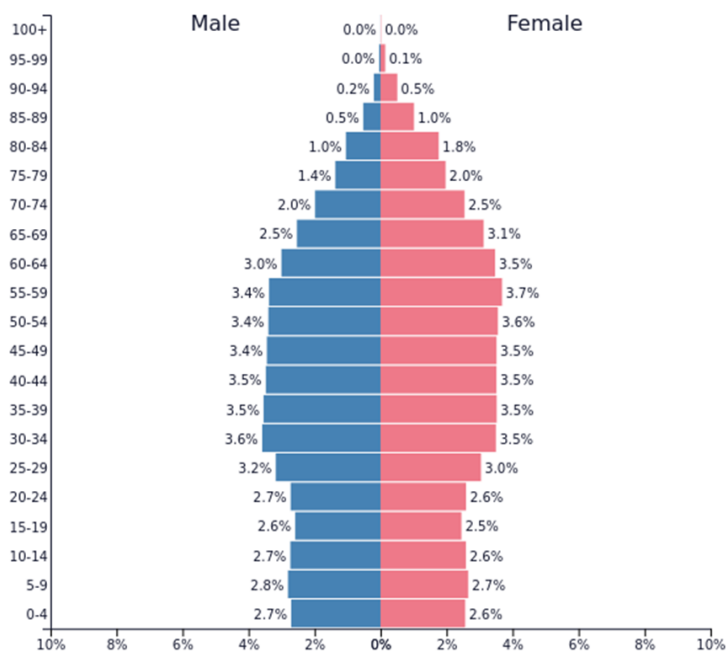
12 PRILOGE

12.1 Priloga 1: Starostne piramide

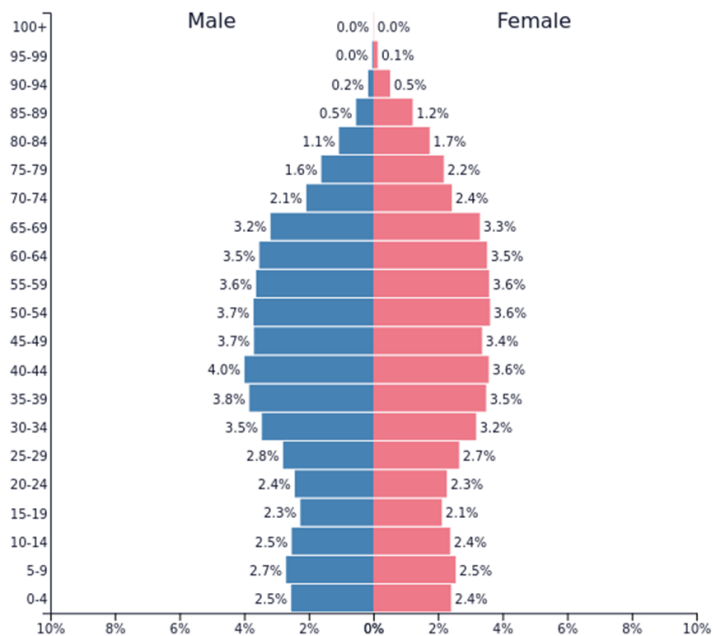
Slika 9: Starostna piramida – svet

vir: <https://www.populationpyramid.net/world/2019/>, pridobljeno 1.2.2020

Slika 10: Starostna piramida – Evropa

vir: <https://www.populationpyramid.net/europe/2019/>, pridobljeno 1.2.2020

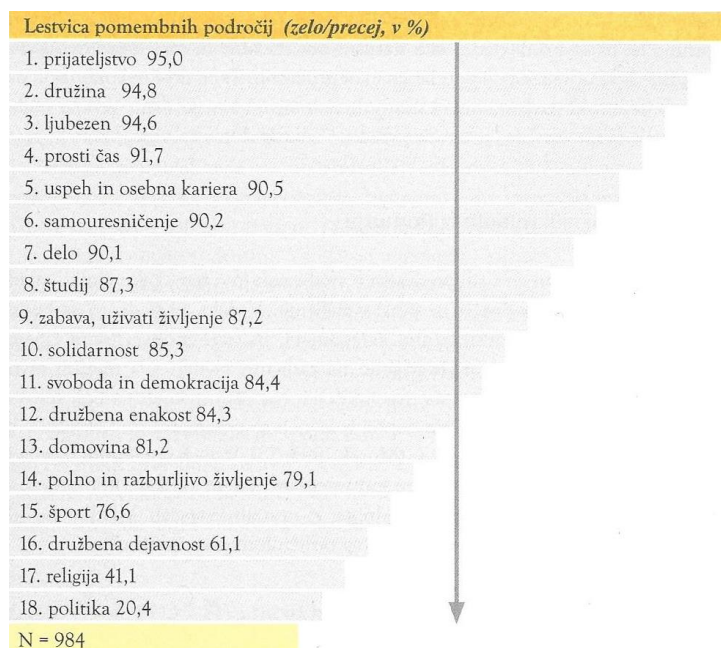
Slika 11: Starostna piramida – Slovenija

vir: <https://www.populationpyramid.net/slovenia/2019/>, pridobljeno

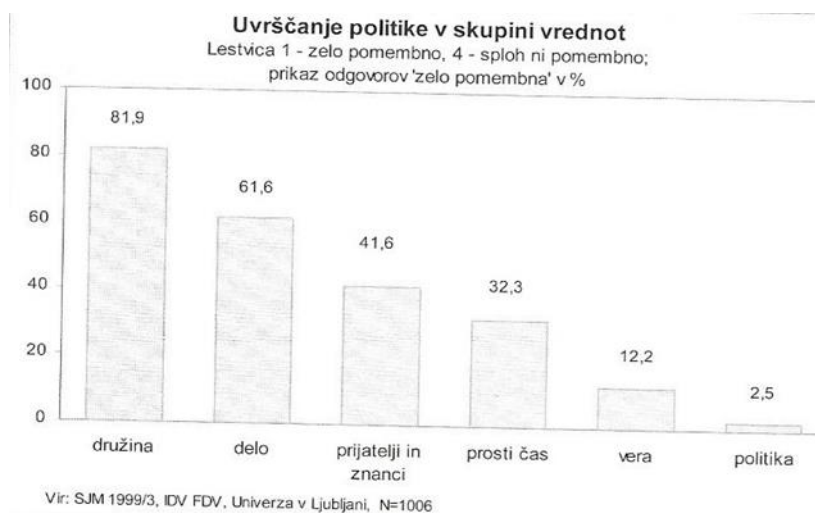
1.2.2020

12.2 Priloga 2: Vrednote mladih in odraslih

Slika 12: Lestvica pomembnih področij po mnenju mladih
 vir: Odiseja mladih str. 63

Slika 13: Vrednote odraslih
 vir: Vrednote Slovencev in Evropejcev. Str. 284

12.3 Priloga 3: Anketni vprašalnik

Spol: Ž M Letnik: 1 2 3 4

1.) Kako pomembna so zate spodaj naštetá področja? (označi s križcem)

	pomembno	precej pomembno	precej nepomembno	nepomembno
družina				
šola				
prijatelji				
zdravje				
vera				
politika				
drugo: _____				

2.) Katere so največje težave na svetu? (označi 3)

lakota		emigracije	
socialna nepravilnost		napeti odnosi med državami	
Vojne		nerazvitost držav	
Terorizem		podnebne spremembe	

drugo: _____

3.) A) katerim institucijam najbolj zaupaš? (označi 3)

Znanstvenikom		EU	
Politikom		OZN	
Vladi		televiziji	
Šoli		internetu	
Cerkvi		časopisu	

drugo: _____

B) katerim institucijam najmanj zaupaš? (označi 3)

Znanstvenikom		EU	
Politikom		OZN	
Vladi		televiziji	
Šoli		internetu	
Cerkvi		časopisu	

drugo: _____

4.) Koliko se zanimaš za politiko?

(označi na lestvici od 1 do 5; 1-me ne zanima, 5-zelo me zanima)

1 2 3 4 5

5.) S čim se najlažje identificiraš?

- a. politične stranke
- b. nova družbena gibanja (okoljevarstveno, mirovniško itd.)
- c. ne vem
- d. drugo: _____

6.) Kakšen je po tvojem mnenju pomen dobrih odnosov v mednarodni skupnosti?

(označi na lestvici od 1 do 5; 1-nepomembno, 5-zelo pomembno)

1 2 3 4 5

7.) Ali spremljaš aktualno dogajanje po svetu?

DA NE

8.) Kateri medij najpogosteje uporabljaš za spremljanje novic?

- a. internet
- b. televizija
- c. radio
- d. časopis
- e. drugo: _____

9.) Ali veš kaj so lažne novice in kako jih prepoznaš?

- a.) DA NE
- b.) Kako jih prepoznaš? (samo če si odgovoril z DA)

---

*Kako bi po tvojem mnenju mlade najboljše spodbudili k zanimanju za mednarodno politiko? (max. 50 besed).
